

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA**

Katedra křesťanské výchovy

Sociální pedagogika

Markéta Kostlánová

Skauting dříve a dnes

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová Ph.D.

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a že jsem všechny informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne 11. dubna 2016

Markéta Kostlánová

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala své vedoucí práce, Mgr. Marcelle Fojtíkové Roubalové, Ph.D., za vedení mé bakalářské práce, její ochotu, vstřícnost a cenné rady. Dále děkuji také své rodině a přátelům, kteří mě při psaní této práce podporovali.

Obsah

Úvod	6
1 Skauting	7
2 Počátky skautingu.....	8
2.1 Pramínky	8
2.2 Zakladatelé.....	8
2.2.1 Ernest Evan Thompson Seton.....	8
2.2.2 Robert Baden - Powell.....	9
2.2.3 Antonín Benjamín Svojsík	11
3 Myšlenkové ideály skautingu	13
3.1 Ideje zakladatelů	13
3.1.1 Důrazy Roberta Badena - Powella.....	13
3.1.2 Setonovo pojetí	13
3.1.3 Svojsíkovy úvahy	14
3.2 Poslání.....	14
3.3 Principy	14
3.3.1 Povinnost k Bohu	15
3.3.2 Povinnost k bližním.....	15
3.3.3 Povinnost k sobě.....	16
3.4 Skautský slib a zákon.....	16
3.4.1 Skautský slib.....	16
3.4.2 Zákon Junáků:	17
4 Z historie skautingu v českých zemích.....	19
4.1 Stručný přehled	19
4.2 Období po roce 1945.....	20
4.2.1 Situace v Československu	20
4.2.2 Období skautského rozkvětu	20

4.3	Období po roce 1989.....	21
4.3.1	Československá situace	21
4.3.2	Skauting po roce 1989	22
5	II. Část	23
5.1	Cíl průzkumu	23
5.2	Průzkumná otázka.....	23
5.3	Popis průzkumu	23
5.4	Metody získávání dat	23
5.5	Interpretace dokumentů	23
5.5.1	Období po roce 1945	24
5.5.2	Období po roce 1989	38
5.6	Rozhovor s pamětníkem	46
5.7	Shrnutí rozhovoru	49
5.8	Shrnutí průzkumu	50
	Závěr.....	52

Úvod

Pokusme se zanechat tento svět o trochu lepším, než jaký byl, když jsme na něj přišli.

Robert Baden – Powell

Pokud od mala vyrůstáte ve skautském oddíle, mnoho věcí nejprve vnímáte jako hru. S odstupem času však zjistíte, že celá podstata skautingu má hlubokou myšlenku, směřující k tomu podpořit každého člena, aby se stal lepším člověkem. A nejen on sám, ale skrze něho také celý svět.

Cílem mé práce je zanalyzovat, jak konkrétně byly myšlenkové koncepty skautských zakladatelů, staré více než sto let, naplňovány v různých časových obdobích (konkrétně po znovuoobnovení skautingu v roce 1945 a 1989). Toto téma, podle mého názoru, bylo, je a stále bude aktuální. Neboť, skauting to je mimo jiné také výzva. Je to výzva, která nás burcuje být připraven a reagovat na situace, které s sebou doba přináší. Je třeba sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce a to, jak nalezneme ve skautském slibu, v každé době. Přínosná by tato práce mohla být nejen lidem, kteří se ve skautském hnutí pohybují, ale také pedagogům, kteří by ve skautských hodnotách a jejich naplňování mohli spatřit něco, co by jim bylo obohacením nebo inspirací v jejich praxi.

Ve své práci nejprve stručně představuji podstatu skautského hnutí, jeho poslání, náplň, o co usiluje. Druhá kapitola popisuje osobnosti a myšlenky, ve kterých již můžeme vnímat odlesky skautingu. Poté se již dostáváme ke konkrétním zakladatelům, jak se o skauting zasadil Ernest Thompson Seton, Robert Baden – Powell a Antonín Benjamin Svojsík. Ve třetí kapitole se zabývám myšlenkovými hodnotovými ideály, pojetím každého z již zmíněných zakladatelů, třemi skautskými principy, skautským slibem a zákonem. Čtvrtá kapitola se věnuje historii. Nejprve shrnuje historii skautingu v českých zemích, dále přibližuje situaci po roce 1945 v Československu a ve skautském hnutí, poté to samé po roce 1989.

V druhé části, při zpracování průzkumu, používám metodu analýzy dokumentů. Jedná se o skautské časopisy, které byly vydávány v období po druhé světové válce a po Sametové revoluci. Bakalářská práce je obohacena o rozhovor s pamětníkem, který doplňuje zjištěné informace o vlastní zkušenost.

1 Skauting

Tato kapitola je stručnou charakteristikou skautského hnutí. Uvádí, jaké je jeho poslání, o které hodnoty se opírá a jaká je obecná náplň činnosti.

Junák - český skaut, z. s. (dále jen Junák) je hnutí, jehož posláním je rozvíjet osobnost u mladých lidí a to se zaměřením na jejich duchovní, mravní, sociální, intelektuální a tělesné schopnosti. Tento rozvoj má pomáhat mladým skautům a skautkám být připraven sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce, sami sobě, bližním, vlasti, lidstvu a přírodě. Junák je nezávislý, dobrovolný a nepolitický spolek, který stojí na silných základech Roberta Badena - Powella, Ernesta Thompsona Setona a českého velíkána Antonína Benjamina Svojsíka (stanovy Junáka, 2014).

Být skautem znamená snažit se žít naplno. Rozvíjet sebe, své okolí, snažit se tvořit lepší svět. Skautská výchova je postavena na těchto hodnotách: být férový, spolupracovat s ostatními, brát ohled na okolní prostředí a mít kladný vztah k přírodě (Skauting, 2015).

Náplní Junáka je všestranný rozvoj jedinců, kam můžeme zařadit pravidelné schůzky, setkání, hry, výpravy, tábory, volnočasové aktivity (vzdělávací, kulturní, praktické, výchovné, sportovní, aj.) Předmětem činnosti je dále vydávání metodických publikací a materiálů, realizace školení a kurzů, aktivní přístup k činnosti ochraně přírody, participace na občanském a demokratickém životě, aktivity v sociální oblasti, podpora skupin, které jsou znevýhodněné, dobrovolnictví, prevence před sociálně patologickými jevy, technická a materiální podpora činnosti (provoz kluboven, tábořišť) a podpora a péče o členy Junáka (stanovy Junáka, 2014).

2 Počátky skautingu

Abychom pochopili podstatu skautingu, měli bychom se vrátit ke kořenům jeho vzniku. Měli bychom znát životní příběhy jeho zakladatelů, protože zde se zrodily ony velké myšlenky, podle kterých žije skauting po celém světě dodnes.

2.1 Pramínky

Pokud budeme pátrat hluboko v historii, nalezneme myšlenky, od kterých se skauting odráží, již ve starém Řecku. To konkrétně v ideálu souladu těla i duše - kalokagathii. Z období středověku se stává významným rytířstvím a svatý Jiří, který se stal patronem skautů. Od 15. století se výchova začala orientovat více na pobyt v přírodě, ruční práce a tělesnou zdatnost. Důležitými osobnostmi se stali např. Jan Amos Komenský a jeho nadčasová díla, z kterých pedagogika čerpá dodnes, Jean Jacques Rousseau se svým dílem *Emil*, Johann Bernhard Basedow, přezdívaný jako „otec táboření“, Henry David Thoreau, který ovlivnil jak americký, tak český skauting a britský filozof John Ruskin (Šantora a kol., 2012, s. 14).

Dále je nezbytně nutné zmínit, že skauting vychází z křesťanské myšlenkové a hodnotové tradice. Opírá se o hodnoty jako je snaha o nezištnou pomoc druhým, uznání lidské důstojnosti a svobody, odpovědnost, mravní základy, aj. (Základní fakta o světovém skautingu, 2013).

2.2 Zakladatelé

Skautské hnutí se začíná vytvářet na počátku dvacátého století a to zásluhou Ernesta Thompsona Setona a Roberta Badena - Powella. Český skauting je nepochybně spjat s osobností, již byl Antonín Benjamin Svojsík.

2.2.1 Ernest Evan Thompson Seton

Ernest Thompson Seton, přezdívaný Černý vlk, byl milovníkem lesa a přírody již od dětství. Ve svých čtrnácti letech spolu se svými kamarády založil družinu Robina Hooda. Vystudoval malířství a velmi ho zajímaly přírodovědné spisy. V prériích Manitoby konal zoologická a ornitologická pozorování, zde také potkal indiány, kteří mu velmi imponovali a stali se vzorem soužití člověka s přírodou. Své pozorování zvířat a skutečné zážitky popisuje ve svých povídkách, z vášnivého lovce se stal ochránce přírody (Šantora a kol., 2012, s. 14).

Seton dokázal podle stop poznávat život zvířat a poté je bravurně malovat. Po vzoru indiánů založil v roce 1902 Woodcraft Indians¹ - Indiáni lesní moudrosti, jednalo se o první oddíl, který se stal inspirací pro skautské oddíly v Evropě (Janka, 2009, s. 33).

Svůj výchovný systém založil na získání si důvěry, lásky a úcty chlapců. Až poté, aniž by si toho všimli, je vychovával a učil zásadám, které považoval za správné a prospěšné. Seton tvrdil, že tajemství, jak si získat mládež, tkví v tom, poskytnout ji to, co má ráda (Svojsík, 1991, s. 21).

Při výchově mládeže byl ovlivněn zážitky z dětství. Jeho otec s ním zacházel hrubě, proto byly jeho vzorem láskyplné způsoby výchovy indiánů. Tvrdou disciplínu a krutost nahrazoval mírností a spravedlností. S městskou prohnílostí sváděl boj, který měl navracet americkou mládež do přírody (Anderson, 2012, s. 153 - 155).

Černý vlk na místě zvaném Cos Cob vystavil napodobeninu indiánské vesnice. Bylo zde možné nalézt mnoho indiánských předmětů, týpí, kánoe, ohniště, skalky s indiánskými malbami. Na tomto místě u plápolajícího ohně vyprávěl čtyřicetiletému chlapci o indiánském způsobu života a lákal je, aby tento příklad krásného žití následovali. Dále je začal učit indiánským způsobům - rozeznávat rostliny a zvířata, značky, „čítat“, učit se řemeslům, provádět rituály. Plavili se na kánoích, plavali, stříleli, měli zakázáno mluvit sprostou mluvou, vychovával k čestnosti, rozvoji těla a silné duše. Vymyslel mnoho emotivních obřadů a rituálů a také začal s udělováním orlích per (Anderson, 2012, s. 162 - 165).

Knížka, kterou napsal, a která vzbudila velký ohlas, se jmenovala *Svitek březové kůry*, dále *The Book of Woodcraft*, v češtině známou jako *Knihy lesní moudrosti* (Šantora a kol., 2012, s. 15).

E.T. Seton se stal prvním náčelníkem skautů a v roce 1926 byl oceněn nejvyšším vyznamenáním amerických skautů, Stříbrným bizonem, za zásluhy při organizování amerického skautingu (Nosek - Windy, 2012, s.4).

2.2.2 Robert Baden - Powell

Již od mala se Baden - Powell (dále jen B - P) věnoval pozorování zvířat a přírody. Byl přijat do školy Carterhouse, více než teoretické učení ho bavilo sledovat skutečná zvířata. V devatenácti letech byl přijat na nejstarší vojenskou akademii Sandhurst a následně byl přidělen k jezdeckému pluku v Indii. V jižní Africe, v zemi Zuluů, pobýval v převleku sběratele motýlů jako tajný agent, vytvářel plánky pevností a poznačoval si, kde jsou

¹ V ČR později dostal jméno Liga lesní moudrosti.

rozmístěny sklady střeliva a děla. Po zkušenostech, které nabyl svým cestováním se B - P odebral na území Matabelů a sepsal příručku pro vojenské průzkumníky, zvědy a stopaře s názvem AIDS TO SCOUTING. Ve válce mezi Brity a Búry, při obléhání Mafekingu, vytvořil B - P skupinu hochů, kteří se stali nápomocnými v obtížných situacích, rozváželi služební poštu, zásoby, pomáhali raněným, atd. Tyto události se staly podkladem pro vznik skautského hnutí (Nosek - Windy, 2012, s. 5).

Později si chlapci podle B - Powellovy příručky začali vytvářet své hry. S tím ale autor nebyl spokojený, protože byla napsána tak, aby vychovávala dobré vojáky. Proto B - P pracoval na jejím přepracování s cílem vést mládež správným směrem, aby se z nich stali dobří a zodpovědní lidé. V roce 1907 se rozhodl převést své poznatky do praxe. Uspořádat první experimentální tábor, který se konal na zalesněném ostrůvku v jihoanglickém Brownsea. Tábořil zde s dvaceti chlapci pod stany po dobu deseti dnů. Účastníci tábora byli rozděleni do několika hlídek - Býci, Kolihy, Vlci a Havrani a každá družina měla svého rádce a svůj stan. Na táboře se učili tábornickým dovednostem, pozorování a poznávání přírody, rytířství, galantnosti, vlastenectví, první pomoci a vyplňovali čas hrami. Večer za svitu ohně chlapci naslouchali B - Powelovým příběhům, sledovali jeho tance, které se naučil od domorodých obyvatel, zpíval exotické písně a snažil se jim předávat mravní zásady (Šantora a kol., 2012, s. 16).

Tábor se dočkal velkého úspěchu a B - P začal pracovat na vydání knihy Scouting for boys, kterou později prezentoval ve dvoraně londýnského Birkenheadu. Jeho prezentace měla obrovský úspěch a dala podnět ke zrodu skautské organizace. Na tomto místě byla odhalena paměť deska s veřejným vyhlášením skautského hnutí pro chlapce. Od té doby se skauting v Anglii začal šířit závratnou rychlostí. Spousta skupinek prchalo od civilizace k řekám, lesům a táborovým ohňům. Baden - Powell zvolil jako skautský odznak lilii se střelkou od kompasu, lilie je symbolem čistoty a dvě hvězdičky mají deset cípů, deset je bodů skautského zákona (Nosek - Windy, 2012, s. 6).

Skauti začali nosit kroj, podávat si levou ruku - to se stalo znakem sounáležitosti a pevného bratrství. Vznik také jejich pozdrav - tři vztyčené prsty a skrčený palec pravé ruky položený na malíčku, který má svou symboliku ve třech bodech skautského slibu a ochranu silnějšího nad slabšími (Šantora a kol., 2012, s. 16).

Důležitými znaky rodícího se skautingu byly však ty vnitřní znaky - heslo, slib a zákon. Výchova chlapců se snažila o čestnost, mravní kázeň, smysl pro povinnost, úctu k hodnotám, optimismu a lásce k přírodě (Nosek - Windy, 2012, s. 7).

V roce 1910 se skauting rozšiřoval za hranice Anglie do některých zemí Evropy a do USA. V témž roce se sestra Badena – Powella, Agnes, zasloužila o vznik dívčího skautingu a jeho bratr Warrington o vodní skauting. Baden - Powell se stal světovým náčelníkem skautů a zakladatelem pozdější Světové organizace skautskéhonutí (WOSM). O pár let později byl oceněn králem Eduardem VII. za zásluhy o anglický a světový skauting (Janka, 2009, s. 48).

2.2.3 Antonín Benjamín Svojsík

Na rozvoji skautského hnutí v Českých zemích měl hlavní podíl profesor tělocviku Antonín Benjamín Svojsík (ABS). Jako mladý vstoupil do Sokola, stal se vychovatelem mládeže a jako tělocvikář byl velmi oblíbený. Svoji zálibu nacházel v cestování a zpěvu. Působil v Českém pěveckém kvartetu, díky němuž se dostal na turné do Ameriky, Číny, Japonska, Indie a na Blízký Východ (Nosek - Windy, 2012, s. 8).

Na myšlenku skautingu přivedl Svojsíka ing. Meilbeck. Tento muž vyprávěl Svojsíkovi o skautování v zahraničí, posílal mu anglické novinové výstřižky a knihu od Baden - Powella „Scouting for boys“. V létě roku 1911 se vydal ABS do Anglie, aby na vlastní kůži prozkoumal tajemství skautingu. Byl nadšen tím, co viděl. Životem v přírodě, energičností a přece poslušností mládeže, příkazy dobra, opravdovostí konání práce, a rozhodl se, že začne skauting propagovat v Českých zemích. Na cestě zpět navštívil Švédsko, Belgie a Dánsko, aby viděl, jak se skautské hnutí rozšiřuje a osvědčuje i jinde. Učarovala ho hlavně důraz na výchovu v přírodě a myšlenka vychovávat hrou. Po návratu domů vybudoval s pár chlapci chatu z březových větví u myslivny „Vorlovny“ a zde začal pracovat na překladu knihy Scouting for boys. V té době si začal dopisovat s Badenem - Powellem a uvažoval, co převezme z jeho myšlenek a co ze základů E. T. Setona. Bral v potaz také české tradice, přírodu a potřeby (Řehák, 1945, s. 45 - 47).

První pokusné výpravy směřovaly do Prokopského údolí a první tábor vypukl v roce 1912 na Českomoravské vrchovině u hradu Lipnice. Na táboře se skauti věnovali orientaci podle mapy a hvězd, signalizování, pozorování a stopování zvěře, cvičení, táborovým stavbám, první pomoci, hrám a procházkám. Večer jim bratr Svojsík sděloval zážitky, které nabyl u anglických skautů, a debatovali o budoucnosti. Spali ve stanech, které měli půjčené od armády, stany s podsadou se objevily až při dalším táboření. Zažívali blízkost přírody, zkoušeli bojácnost při dupání ježků a houkání sov, vařili na ohni a snažili se postarat se sami o sebe (Nosek - Windy, 2012, s. 9).

V roce 1912 vydal Svojsík nejprve brožuru Český skaut, vzápětí knihu Základy junáctví. Od té doby začal veřejně publikovat a šířit skauting. Pořádal různé přednášky, psal do novin, navštívil osobnosti té doby - Aloise Jiráska, T. G. Masaryka, aj. Vznikaly oddíly, předchůdce dnešní Lesní školy a v roce 1914 vstoupil ABS do čela společenství s názvem „Junák - český skaut“. Následující rok vyšlo historicky první číslo časopisu Junák. Velký rozkvět českého skautingu nastal po ukončení války (Janka, 2009, s. 58 - 59).

První pokusy s dívčím skautingem zkoušela realizovat Popelka Biliánová, neměly však valného úspěchu. V roce 1915 byl založen odbor pro dívky, o nějž se zasloužila PhDr. Anna Berkovcová. První dívčí tábor se konal téhož roku na břehu Vltavy u Živohoště (Nosek - Windy, 2012, s. 10).

3 Myšlenkové ideály skautingu

Myšlenky zakladatelů Roberta Baden – Powella, Ernesta Thompsona Setona a Antonína Svojsíka jsou naprosto nadčasové. I když se spolu s vývojem doby ve skautské praxi ledaco mění, nelze nikdy opomenout duchovní rozměr, jenž skauting provází již více než sto let a na kterém celé hnutí stojí.

3.1 Ideje zakladatelů

3.1.1 Důrazy Roberta Badena - Powella

Robert Baden - Powell skautskou výchovu založil na důležitosti řádu, službě a na komplexnosti výchovy. Byl anglikánského křesťanského vyznání, proto věřil, že svět byl stvořen Bohem a byl mu dán rozumný řád, o který se člověk může opřít a který má poznávat. Podle tohoto řádu má člověk organizovat svůj život. Služba v životě skauta znamená prakticky uskutečňovat přikázání lásky k bližním. Dále se vztahuje k obci, vlasti, církvi a celému lidstvu. K efektivní službě bližním je zapotřebí mít vědomosti a praktické dovednosti. B - P výchova se vyznačuje celkovostí. A to výchovou tělesnou, duševní, mravní, sociální a duchovní. Přirozené předpoklady dětí, jako je touha si hrát a přítomnost malých skupin, a sebevýchova mezi vrstevníky, směřují k trvalým výchovným důsledkům. Tyto popsané důrazy se promítají do osobní cti, to znamená, že člověk má být rytířem (gentlemanem), má být takový, aby se mu mohlo věřit. Dále do náboženské tolerance. Ze zkušeností, které B - P mohl na svých cestách čerpat, dospěl k postoji, že vlastní silné přesvědčení pádně zdůvodněné, může respektovat odlišné přesvědčení druhého - dokonce ho může i obohatit. V jeho hledisku nelze hovořit o snášenlivosti nebo lhostejnosti k hodnotám náboženství, ale jde o Pravdu, která nás přesahuje, která nás uvádí do pozice hledajících služebníků, kde je zapotřebí plného osobního nasazení. Spolehlivé občanství je další z důležitých aspektů. Zde se vyskytuje myšlenka, že výchovu je třeba provádět tak, aby děti a mládež našly v životě uplatnění, a je třeba mít na paměti, že demokracie si vyžaduje schopných lidí nesoucích zodpovědnost i za věci týkající se státu. Jako protipól předchozího tvrzení uvádí B - P postoj mezinárodního bratrství a to z toho důvodu, aby nevyústil v sobeckost a nacionalismus. Řídí se heslem „jednota v různosti“ (Zajíc, 2001, str. 11).

3.1.2 Setonovo pojetí

Seton ve svém woodcraftu klade důraz na duchovní základ, krásu, soulad života s přírodou, tvořivost a soudržnost rodiny. Duchovní základ jako oddání se „Velkému duchu“, jakási niterná zbožnost, kde má své místo vděčnost, úžas a schopnost prodlévat v tichu. Krásy si všímal ve všech prvcích přírody, lidských výtvořech a byla pro něho

obrovskou inspirací v duchovním životě. Jednoduchý životní styl vyplýval ze souladu života s přírodou. Podle Setona, přírodu nelze brát jen jako zdroj surovin pro lidskou spotřebu, ale je to prostor, kde se můžeme setkávat s Bohem. Dále vyzdvihuje významnost malých společenství pro zdravý vývoj jedince i společnosti, prvenství v tomto ohledu patří rodině. Konkrétně se Setonovo pojetí promítá v individualitě (to znamená, že brání to, co omezuje lidskou individuální svobodu např. stát, církev, organizace) a indiánské symbolice (obdiv pro velkou zbožnost) (Zajíc, 2001, str. 11 - 12).

3.1.3 Svojsíkovy úvahy

Svojsík ve svých myšlenkách v mnohém předstihl svou dobu. Hlásá, že skautskému vůdci lze prominout neznalost nebo nějakou dovednost, musí však být charakterově čistý. Děti mají být vychovávány k samostatnosti. Skaut má usilovat o to, aby byl schopen si vše opatřit sám, má se učit praktičnosti, spoléhat sám na sebe a na svoje síly. Je nutné podporovat v dětech tvořivost, každé dítě může přispět svým návrhem, i z toho nejnepatrnějšího nápadu může vzniknout námět na opravdu dobrý počín. Svojsík formuluje skautské ctnosti takto: skromnost, přátelství, pevná vůle, spořivost, pracovitost, sebezdokonalování, atd. Tyto ctnosti jsou přeformulovány ve skautském slibu. Myslel nejen na ekologické problémy - „skaut je ochráncem přírody“, ale také „cenných výtvorů lidských“. Již ve své době přemýšlel o cestách k výběru povolání. Ve shodě s Badenem - Powellem porozuměl vývojové zvláštnosti dětí. Psychologie se začne zajímat o vývojové etapy člověka až o 60 let později. Nesmírně významným metodickým prvem je družina. Pod vedením staršího kamaráda se děti mezi sebou samy vychovávají (Břicháček, 2008, s. 11 - 12).

3.2 Poslání

Skauting vychází z přesvědčení, že na světě může být lépe a záleží na každém z nás, co pro to uděláme. Aby se mladí lidé mohli stát oporou lidského společenství a vytvářet svět kolem sebe lepší, je snahou skautingu podporovat jejich rozvoj - duchovní, mravní, intelektuální, sociální a tělesné schopnosti (Myšlenkové základy skautingu, 2006).

3.3 Principy

Dále považuji za důležité zmínit tři principy, pilíře, o které se skauting opírá a které spolutvoří celkovou podstatu skautingu.

Baden - Powell usiloval o to, aby skautské hnutí dostalo pevný mravní základ. Morálním kodexem pro skauting se stalo křesťanství, a tedy láska k Bohu a k bližnímu. Hlavními principy se stala služba Bohu, služba bližnímu a služba sobě (Navrátil, 2007, s. 13).

3.3.1 Povinnost k Bohu

Ať už to mnozí přiznají nebo ne, skauting a víra jsou ve velmi sepejatém vztahu. V počátcích skautingu byli lidé převážně věřícími, měli jistotu v životních hodnotách, o které se mohli pevně opřít. Ani dnes by se oddíly neměly víry bát (ať se týká čehokoliv). Je to hnací motor, který vede kupředu, věc, která dělá skauty opravdovými skauty (Povědomí o třech principech, 2013, s. 47).

Jde o dodržování duchovních principů a loajalitu vůči náboženství. Podle Badena - Powella náboženství nevstupuje nějakým speciálním momentem do skautingu, ale už tam je. Podstatné je pomoci mladým lidem překonat materialismus a pomoci jim v hledání duchovních hodnot v životě (Fundamental Principles, 1992).

Projev úcty k Bohu - neboli k nejvyšší Pravdě a Lásce - nalezneme v uvědomění si, že v každém člověku je dobro. Tím, že děláme něco pro druhé, věříme, že předané dobro v nich začne růst. Touha po nejvyšší Pravdě a Lásce nás převyšuje, dává nám sílu do vztahů, přesahuje problémy, naplňuje se v hluboké a smysluplné radosti. Díky ní můžeme žít s vědomím, že nad námi bdí ideál spravedlnosti (Povědomí o třech principech, 2013, s. 46).

Jak tvrdí sám Baden - Powell, nikdo není dost dobrý, pokud nevěří v Boha a neřídí se Jeho zákony. Každý skaut by měl být věřící. Člověk má milovat Boha a sloužit mu, má také milovat a sloužit svému bližnímu (Baden – Powell, 1963, s. 166).

3.3.2 Povinnost k bližním

Povinnost k ostatním znamená být věrný své vlasti, v souladu o úsilí o mír, mít úctu a pochopení k ostatním, spolupracovat s národy a různými sociálními skupinami. Jedná se o závazek být účasten na rozvoji společnosti, zlepšování morální a životní úrovně, prokazovat lásku a úctu bližním a přírodě (stanovy Junáka, 2014).

Odpovědnost vůči druhým také znamená rozvíjet a budovat mezilidské vztahy a vazby a pečovat o ně. Dělat věci pro druhé a kvůli nim. To znamená účinně pomáhat tam, kde je třeba (Myšlenkové základy skautingu, 2006).

K dalším ctnostem patřícím pod rytířství B - P řadí nesobeckost - nenarodili jsme se jen pro sebe, ale proto, abychom činili dobro druhým, sebeobětování, laskavost - má být prokazována komukoliv, bez ohledu na jeho sociální postavení či jiným kritériím, štědrost - když je třeba, má skaut své našetřené peníze dát potřebným, je to vlastně důvod toho, proč má být skaut spořivý. Dobročinnost ale není podmíněna bohatstvím. Dále je tu vlídnost - být přítelem všech lidí, umět řešit spory jinak než bojem., zdvořilost (vyzdvížená zdvořilost vůči ženám, dětem a starým lidem - ochrana před nebezpečím) a v neposlední řadě umět poděkovat (lidem i Bohu) (Baden - Powell of Gilwell, 2007, s. 244 - 252).

3.3.3 Povinnost k sobě

Skaut je zodpovědný za rozvoj sebe sama, svých možností, schopností, znalostí a morálních hodnot. To je v souladu se vzdělávacími účely skautského hnutí, které si klade za cíl pomoci mladému člověku v rozvoji jeho potenciálu (Fundamental Principles, 1992).

V tomto principu hraje podstatou roli čest. Čestný člověk je důvěryhodný, nelže, neklame a budí respekt okolo sebe. Hraje poctivou hru a to také vyžaduje u ostatních. K rytířským vlastnostem dále patří věrnost - stát po boku svých blízkých v dobrém i zlém, pokora, skromnost, odvaha - odvážným se málokdo narodí, ale stát se jím může každý, statečnost - za úspěchem stojí tvrdá práce. Skaut se neobejde bez dobré nálady a veselé mysli (Baden - Powell of Gilwell, s. 254 - 260).

Tyto základní principy se promítají ve skautském slibu, zákoně a hesle.

3.4 Skautský slib a zákon

Skauting není pouze záležitost na určitou dobu. Pokud se člověk stane skautem, rozhodne se žít opravdově a naplno. Učiní slib, dá své slovo, které má váhu. Usiluje žít podle skautských zákonů, které jsou prostředkem k tomu, aby byl lepším člověkem.

3.4.1 Skautský slib

Skautský slib byl společně se skautingem přejat z Anglie. Během času se několikrát měnilo, původní znění v originále z roku 1908 zní následovně:

On my honour I promise that I will do my best -

- 1. To do my duty to God and the King.*
- 2. To help other people at all times.*
- 3. To obey the Scout Law.*

A. B. Svojsík přizpůsoboval skauting českým poměrům, nestačilo pouze slib přeložit do českého jazyka. Do tehdejšího Rakouska - Uherska se zdráhal převést povinnosti k Bohu a králi. Do slibu o náboženské poslušnosti by asi mladé lidi moc nenalákal, církev byla v té době provázána se státními rakouskými špičkami, které příliš sympatií od tehdejšího obyvatelstva neměly (Šantora a kol., 2012, s. 24).

Svojsík se v Základech junáctví o skautském slibu zmiňuje jen takto: *Když nováček prokázal, že zná povinnosti junáků a nejdůležitější příkazy pro pobyt v přírodě, slibuje na svou čest, že se všemožně přičiní, aby řádně plnil veškeré povinnosti junáků i své vlastní, a že bude při každé příležitosti svým bližním ku pomoci* (Svojsík, 1912, s. 682).

Z Táborového deníku šestnáctiletého skauta Jiřího Wolkera se lze dočíst, že chlapi na Svojsíkově táboře skládali v roce 1916 slib, že:

1. *budou milovat vlast*
2. *budou konat své povinnosti studentské*
3. *v každém případě budou hledět přispěti bližnímu* (Plajner, 1992, s. 129).

Skautské heslo a denní příkaz

Skautské heslo zní: *Bud' připraven!*

To znamená, že skaut má být duší i tělem vždy připraven na výkon své povinnosti. Připraven duševně tak, abys sám byl ukázněný a uposlechl rozkaz, a také dopředu promyslel každou situaci či nehodu, která může nastat. Skaut má být schopen a ochoten vykonat ve správný čas to, co je třeba (Baden - Powell of Gilwell, s. 33).

Svojsík tyto myšlenky přebírá a jako další hesla junáků uvádí: *Vlastní cestou! Napřed povinnost, potom zábava! Vlast především!* (Svojsík, 1912, s. 674).

Denní příkaz:

Vykonat denně alespoň jeden dobrý skutek.

Smysl idey příkazu je v tom, aby si člověk na každodenní pomoc druhým zvykl. Na příležitost k vykonání dobra se nečeká, ale každý ji sám má vyhledávat (Šantora a kol., 2012, s. 27).

3.4.2 Zákon Junáků:

1. Základem je pravda, z které vyplývá důvěra. Pokud skaut řekne „na mou čest“, pak má jeho slovo skutečnou váhu. V Základech Junáctví Svojsík píše, že pokud skaut poruší své čestné slovo, nebo neprovede daný rozkaz, je povinen odevzdat skautský odznak a přestává být skautem.

2. *Junák je v pravém smyslu loajální.* Dbá na povinnosti ke svým rodičům, ke své vlasti, nadřízeným a zaměstnavatelům. Neopouští je v dobrém ani ve zlém a brání je před nepřítelem.

3. *Povinností junákovou je býti jiným užitečný a pomáhati jim.* Junák se vzdává své zábavy, pohodlí, bezpečí a dokonce i života a koná svou povinnost pro ostatní. Klade si otázku, co je lepší pro ostatní a podle toho pak jedná. Je připraven pomoci tomu, kdo potřebuje, raněnému, ohroženému. Podle svých možností se snaží každý den vykonat alespoň jeden dobrý skutek lásky. Za tento čin nepřijímá žádnou odměnu.

4. *Junák je přítelem každému člověku a bratrem každého skauta, ať náleží třídě jakékoliv.* Skaut vždy pomůže cizímu skautu. Nikdy nesmí být snobem, dělat ze sebe vznešeného, pohrdat chudými. Každý junák by se měl snažit o to, aby byl nazýván přítelem každého.

5. *Junák je zdvořilý ke všem, zejména však je ohleduplný k ženám, dětem, k učitelům, spisovatelům, zasloužilým mužům, starým lidem a mrzákům.*

6. *Junák je ochráncem zvířat. Brání je před týráním, zbytečně nezabíjí žádného tvora. Pro potravu je zabití zvířete dovoleno.*

7. *Junák je poslušen rozkazů svých rodičů, vůdců a rádců v družině a vůbec každého představeného bez výhrady. K povinnosti se junák staví hned, neodkládá ji, až po té se věnuje hře a odpočívá.*

8. *Junák se usmívá a prozpěvuje si za všech okolností. Rád, ochotně a vesele vykoná rozkazy, žádné mrzutosti a loudání. Nezalekne se překážek, smutek a zatrpkllost přebije zpěvem a smíchem.*

9. *Junák je šetrný. Dokáže šetřit a hospodařit s penězi, aby měl zálohu na horší časy nebo aby mohl pomoci jiným, když se ocitnou v nouzi.*

10. *Junák je čistý v myšlení, v slově i konání. Pohrdá sprostými řečmi, nedá se svést ani ke špatným myšlenkám nebo skutkům. Junák je čistý, má jasnou mysl a je mužný.*

(Svojsík, 1912, s. 674 - 677).

4 Z historie skautingu v českých zemích

Ve čtvrté kapitole uvádím pro celkový přehled nejprve stručné shrnutí historie skautského hnutí. Jelikož se v praktické části své práce zaměřuji na skauting po roce 1945 a 1989, je nutné také zmínit historické události těchto let v Českých zemích. Následně se zaměřuji na popis nadšení, které ve skautu panovalo po jeho znovuoobnovení.

4.1 Stručný přehled

Roku 1911 se Antonín Benjamin Svojsík vydává za poznáním skautů do Anglie. O rok později vychází bible českých skautů - Základy Junáctví, a téhož roku se uskutečnil první tábor nedaleko hradu Lipnice. V roce 1915 už skautují i děvčata a to na tábořišti u Živohoště. Během svého vývoje se skauting potýká s mnoha překážkami. Po první světové válce se skauti podílejí na zakládání republiky, mimo jiné se starali o dodávání listovních zásilek úřadům. V té době také vznikly první poštovní známky se skautskou tematikou. 28. října 1940 je Junák nacisty poprvé zrušen a zakázán. Skautské myšlenky jsou však během druhé světové války hájeny v ilegálním odboji nebo za hranicemi protektorátu, za což mnozí obětovali svůj život. Totalitní režim zakazoval aktivitu hnutí, které je vybudováno na demokratických principech. Po válce, v roce 1945, došlo k obnovení skautingu. To s sebou neslo obrovské nadšení a čtvrtmilionový nárůst nových členů. V Praze se konal 1. ročník Svojsíkova závodu, v Beskydech byla zbudována mohyla Ivančena na památku skautům, kteří působili v nacistickém odboji. V roce 1948 se stal Junák členem Svazu československé mládeže a v letech 1950 byl opět zrušen. Mnoho skautů bylo označeno za nepřátele státu, stalo se obětmi politických procesů nebo bylo vězněno v komunistických žalářích. Junák obnovuje svou činnost 29. března v souvislosti s Pražským jarem 1968. Období rozmachu netrvá dlouho, končí rokem 1970, kdy je skauting potřetí potlačen. Některé oddíly se snaží v tomto období zachovat skautský program v jiných organizacích, v exilu české a slovenské oddíly zachovávaly svou činnost. Po sametové revoluci 1989 je Junák opět obnoven. V tomto roce došlo ke schválení stanov organizace Český Junák - svaz skautů a skautek. Skautská organizace se rozrůstá, vznikají nová střediska, stává se členem mezinárodních skautských organizací, je o ni velký zájem. V roce 2005 se koná XI. Valný sněm Junáka. Rozvíjí se úvahy o vlastnostech, schopnostech a dovednostech mladých lidí, kteří prošli skautingem, vzhledem k poslání a principům tohoto hnutí, které vyústily k přijetí dokumentu Charta českého skautingu na počátku 21. století. Rok 2007 je významný tím, že se po celém světě slaví sté výročí založení skautského hnutí. Slaví se i v Praze na Staroměstském náměstí a mezinárodní oslavy probíhají na Jamboree v Anglii, mottem je

myšlenka One World - One Promise. V roce 2015 se skautská organizace tak rozrostla, že se stala největší výchovnou organizací pro děti a mládež v České republice. Na Valném sněmu v Litomyšli zástupci Junáka odhlasovali „nový“ název – *Junák - český skaut*.² Tento název nesla organizace při svém vzniku v roce 1914 (Projděte se 100letou historií skautingu, 2016).

4.2 Období po roce 1945

4.2.1 Situace v Československu

Společnost je plná nadšení z konce války a získané svobody. Na druhé straně je traumatizována tím, že Francie a Velká Británie (spojenci Československa) dali souhlas k tomu, aby Hitler získal třetinu Československého území.³ To s sebou neslo následky odklonění se od Západu a přilnutí k Sovětskému svazu, což vyústilo mj. v roce 1964 vítězstvím komunistů ve volbách. Čeští Němci byli vyhnáni z našeho území, na kterém žili skoro tisíc let. Komunisté bojovali o ovládnutí společnosti s cílem tvrdě převzít moc do svých rukou (Zajíc, 2001, s. 17).

4.2.2 Období skautského rozkvětu

Květen roku 1945 se nazývá novým sluncem svobody. Junáci se scházejí ještě před pádem nacistické říše a chystají zahájení své činnosti. 5. 5. 1945 skauti podle svého slibu pomáhají svobodě k vítězství (*Historie českého skautingu slovem a obrazem*, 1990).

Po skončení druhé světové války došlo v obnovené skautské organizaci k obrovskému rozmachu. Rostl počet členů, vznikala nová střediska a oddíly. Junáci v krojích plnili svoji povinnost služby a pomáhali, všude, kde bylo třeba. Ministerstvo školství poprvé začalo financovat kurzy a lesní školy, jelikož bylo nutné vyškolit dobré činovníky, kterých bylo vzhledem k přívalu dětí nedostatek. K tomuto účelu byly zhotoveny nové osnovy výchovy vůdců (Šantora a kol., 2012, s. 138).

Tábory se konaly i přes to, že nebyl čas na jejich přípravu. Byly zaměřené hlavně na pomoc svobodné republice. Skauti se chopili práce v lesích, na polích, ve vydrancovaném pohraničí, atd. (Nosek - Windy, 2012, s. 17).

Jaroslav Foglar se stal šéfredaktorem časopisu *Junák*, vycházet začaly i další časopisy, *Činovník*, *Junák hlásí*, *Skautka*, *Slovenský junák*, a *Kapitánská pošta*. Objevovaly se i regionální a střediskové časopisy a mnoho metodických příruček. V roce 1946 si Junáci připomínají 70. výročí narození Svojsíka. Na jeho počest je vyhlášen Svojsíkův rok a

² Dosavadní název *Junák - svaz skautů a skautek ČR*

³ Září, 1938 v Mnichově

uskutečnil se první ročník Svojsíkova závodu. V únoru téhož roku se v Praze pořádal II. junácký sněm, starostou byl zvolen Velen Fanderlík, náčelníkem Rudolf Plajner a náčelní Vlasta Koseová. V létě roku 1946 proběhlo 39 lesních škol. Prezident Edvard Beneš poctil skauty svou návštěvou v Jinošovské lesoškolácké rezervaci. Další základna stála poblíž Prahy v zámečku Štířín, kterou Junáci získali od ministerstva zemědělství, zbudována byla také v Červeném Hrádku u Sedlčan, v Horních Černošicích, Vlastějovicích, Rajnochovicích, aj. 22. února 1946, v Den sesterství, proběhla výstava skautské literatury. Mezi zúčastněnými byla manželka prezidenta H. Benešová, A. Masaryková, J. Svojsíková a další. V tentýž rok byla místopředsdkyní světového výboru WAGGGS zvolena Vlasta Koseová. Na tuto událost zavítala do Prahy manželka zakladatele skautingu, lady Olave Baden - Powellová, navštívila mnoho měst a táborů, skautek a skautů. Československo přijel navštívit také ředitel mezinárodní kanceláře a vůdce gilwellských kurzů Wood Badge J. S. Wilson (Šantora a kol., 2012, s. 139 - 141).

Obrovskou mezinárodní akcí, která se konala roku 1947, bylo VI. světové „Jamboree de la Paix“ (Jamboree míru). Z Československa odjel na tuto událost speciální vlak, ve kterém sedělo přes 500 skautů. Českoslovenští Junáci zde prezentovali podsadové tábory, velitelské stany, nachystali výstavu o naší zemi a o našem skautingu. Když cestovali po Evropě, měli možnost vidět, jak se z války vzpamatovávají ostatní státy a jak zde skauti pomáhají. U nás Junáci pracovali v tzv. Junácké dvouletce. Na sečském jezeře se natáčel celovečerní film Na dobré stopě, to bylo pro skauty nezapomenutelnou událostí (Šantora a kol., 2012, s. 141 - 142).

4.3 Období po roce 1989

4.3.1 Československá situace

17. 11. 1989, na den Mezinárodního svátku studentů, došlo v Praze na Národní třídě ke střetu vysokoškolských studentů s policií. Tendence potlačit vše násilím nevyšla, došlo k tzv. „sametové revoluci“. Komunistický režim je donucen ke kapitulaci. 29. prosince je Václav Havel zvolen prezidentem republiky. Od roku 1990 začala obnova hospodářství, vědy, kultury, demokratických principů, spolků, atd. 1. 1. 1990 byla vyhlášena Československá federativní republika. 31. 12. 1992 se rozpadla ČSR na dva samostatné státy a Václav Havel se stává v roce 1993 prvním prezidentem České republiky (Břicháček, 1998, s. 333).

4.3.2 Skauting po roce 1989

Po převratu režimu 17. listopadu 1989 začala v Praze působit skupina Činu⁴, jejíž zásluhou byla otevřena Skautská informační kancelář, kde bylo vydáno Prohlášení přípravné skupiny pro obnovu skautingu. První setkání skautských činovníků se konalo tentýž rok 2. prosince v sálu Městské knihovny v Praze, projednával se budoucí směr skautingu. 28. prosince 1989 došlo ke schválení stanov Českého Junáka ministerstvem vnitra a životního prostředí (Štogrová, Štogr, 2011, s. 23).

V té době také probíhaly spory týkající se činovníků, kteří byli členy tzv. stranické skupiny KSČ a podíleli se na obnově Junáka. Po shromáždění v pražské Městské knihovně a vzniku Prozatímního ústředí Českého Junáka byly probírány u tzv. kulatých stolů některé dokumenty, které zahanbovaly český skauting v letech 1968 - 1970 (Lešanovský, 2014, s. 41).

V květnu 1990 se sešli delegáti v Ústředním domě železničářů na IV. (obnovujícím) sněmu Českého Junáka. O několik dní později proběhl IV. sněm slovenských skautů, přijal název „Slovenský skauting“. Ve světových ústředích nás reprezentovala celostátní organizace, která přijala název „Český a slovenský skauting“. Na V. Junáckém sněmu z roku 1992 byl starostou zvolen J. Navrátil, dívčí náčelní J. Pešková, chlapeckým náčelníkem kmene Z. Hájek a náčelníkem kmene pro dospělé V. Kopřiva. V lednu 1993, po vzniku České republiky a Slovenské republiky, ztratili skauti členství v mezinárodních skautských organizacích. Museli znovu žádat o členství, k přijetí došlo až v roce 1996. Důvodem byla dlouhá domluva o tom, jak do skautského slibu začlenit duchovní princip povinnost k Bohu (Štogrová, Štogr, 2011, s. 23).

V květnu 1994 se v České republice konalo 27. setkání skautů a skautek INTERCAMP, účastnilo se ho na 2000 zejm. německých, belgických, amerických, kanadských a britských skautů. Ve stejném roce se uskutečnila akce zvaná Navigismus pro vodní skauty. Přípravuje se návrat do světového skautského hnutí WOSM a WAGGGS, upravuje se znění skautského slibu, probíhají schůzky, výpravy, tábory a také zahraniční akce (Nosek - Windy, 2012, s. 29).

⁴ Samizdatový Časopis Čin, v jehož redakci byl Jiří Zachariáš, Jiří Kafka, Daniel Kummermann a Ivan Makásek

5 II. Část

V druhé části se zabývám tím, jak byly výše popsané myšlenkové ideály uskutečňovány v praxi, jak k jejich plnění byli skauti a skautky vyzýváni po roce 1945 a 1989. Informace byly získávány bádáním v dobových časopisech. V závěru práce je uveden rozhovor s pamětníkem, který doplňuje a obohacuje získané údaje.

5.1 Cíl průzkumu

Cílem průzkumu je analyzovat naplňování ideálů zakladatelů skautského hnutí po znovuoobnovení skautingu po roce 1945 a 1989.

5.2 Průzkumná otázka

Jak byly naplňovány myšlenky zakladatelů skautského hnutí po znovuoobnovení skautingu po roce 1945 a 1989?

5.3 Popis průzkumu

Průzkum probíhal analýzou dokumentů, jednalo se o skautské časopisy *Junák: týdeník junácké mládeže*, *Slovenský junák*, *Skautka*, *Činovník* a *Junák: časopis skautů a skautek*.

5.4 Metody získávání dat

Data byla sbírána pomocí výzkumné metody zvané analýza dokumentů. Zkoumání dokumentů je aktivitou v kvalitativním i kvantitativním výzkumu. *V dokumentech se projevují osobní nebo skupinové vědomé nebo nevědomé postoje, hodnoty a ideje. Za dokumenty jsou považovány knihy, deníky, plakáty, novinové články, záznamy projevů funkcionářů, obrazy i obecně veškeré stopy lidské existence* (Hendl, 2005, s. 132)

Výhodou této strategie zkoumání je rozmanitost dokumentů. Lze zde získat obtížně dostupné informace. Další výhodou je, že data nejsou zkreslena chybami, které mohou vzniknout při rozhovorech, při měření a testování. Přítomnost badatele a další faktory mají vliv na myšlení a chování respondentů. Subjektivita výzkumníka se projevuje při výběru dokumentů, ale ne v datech, která nalezneme v dokumentech (Hendl, 2005, s. 132).

5.5 Interpretace dokumentů

Získané informace jsou interpretovány z junáckých časopisů v následujícím pořadí: *Junák: týdeník junácké mládeže*, *Slovenský junák*, *Skautka*, *Činovník* a *Junák: časopis skautů a skautek*. V jednotlivých periodikách řadím údaje vzestupně dle data jejich vydání.

5.5.1 Období po roce 1945

Junák: týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 5

Jak praví čínské přísloví: *Mluvením rýže neuvaříš*, tak ani junáci nemají pouze slibovat, ale udělat kus práce. Jakékoliv myšlenky, plány a rady pozbývají smyslu, pokud je nezvládneme uskutečnit. Tímto heslem se mají junáci řídit následující týden (Doplňky dobrých družinovek. *Junák: týdeník junácké mládeže*, 1946, **29** (5), s. 79. IA- 2372-OB).

Dále jsou skauti vyzýváni, aby uspořádali pro bratry skauty, kteří přispívají svou pomocí v pracovních brigádách mládeže na obnově republiky, besídku, nebo výlet, aby mohli skautovat i v těchto podmínkách (*Junák: týdeník junácké mládeže*, 1946, **29** (5), s. 79. IA- 2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 7

V tomto čísle Junáka nalezneme článek s názvem *Junák je pravdomluvný*. Pravdomluvnost má ve skautském zákoně oprávněně výsadní postavení. Člověk, který nemluví pravdu, přichází okamžitě o důvěru. Lidé opovrhují lháři, straní se jich, nevěří jim, ani když pak někdy mluví pravdu. Je obtížné na takového chlapce spoléhat, že bude naplňovat skautský slib. Autor označuje lháře za zbabělce. A to proto, že se buď bojí trestu, nebo se za svůj čin stydí, nebo se snaží podvodem něco získat. Správný Junák se raději přizná, přijme trest a než lež, lest a podvod volí na cestě k úspěchu vlastní píli. To, že je junák pravdomluvný, neznamena jen pravdu říkat, ale také se podle ní řídit, hledat ji, uplatňovat a zastávat. Nevěří pomlouvám, ale pro radu chodí ke svým rodičům, vůdcům, učitelům, do školy nebo hledá v knihách. Pomluvy nevymýšlí, nevěří jim, ani je nešíří mezi ostatní. Neroznáší ani věci pravdivé, které by mohly dotyčného nějakým způsobem poškodit nebo mu ublížit. Snaží se za každou cenu zastat se pravdy. K podvodům patří i opisování úloh, napovídání nebo „švindlování“ při hrách. Žít podle pravdy také znamená jednat opravdově, bez přetvářky, nedělat se lepším, ale snažit se být lepším. Ten, kdo nosí slibový odznak a nechová se podle junáckého zákona, je pokrytec a zrádce, který se dopustil svatokrádeže a pošpinil symbol státu, pro který mnoho dobrých lidí zemřelo (PEČEK. *Junák je pravdomluvný*. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1946. **29** (7), s. 111. IA- 2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 28

Číslo 13

Pro katolické skauty nalezneme dodatky, které jsou označeny jako povinné doplňky - liliový kříž. Jsou to:

a) náboženské vědomosti

Junák zná život, zázraky a Božství Ježíše Krista. Svatou církev a její původ i poslání, Ducha svatého, jeho nauku, působení a smysl obcování svatých. Dále je obeznámen se základními požadavky Katol. akce apoštolátu junáka a zná životopisy sv. Jana Bosca, jeho apoštolské působení mezi mládeží a jeho výchovnou metodu.

b) Práce v oboru duchovního života

Ve stanoveném rozsahu daných zkoušek získá vědomosti z Nového zákona, věrouky a církevních dějin. Připraví alespoň dva junáky na složení zkoušky prvního a druhého stupně liliového kříže.

c) Náboženský život

Junák absolvuje duchovní cvičení, které trvá tři dny, a přijme svátost biřmování. Každý den čte úryvek z Bible nebo z jiné náboženské knihy. Dále je dobré přistupovat co nejčastěji ke svatému přijímání, pracovat v Katolické charitě a získat řád svatého Václava (III. stupeň).

(Stupně zdatnosti junáckého kmene: dokončení III. stupně: Doplňky, povinné pro katolické junáky. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **28** (13), s. 167. IA- 2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 28

Číslo 22

Jedenáctý bod junáckého zákona zní: *Skaut není hloupý*. Skautský zákon sice obsahuje pouze deset bodů, kdyby však bylo zapotřebí dalšího, byl by to tento. Junák na věci nehledí jednostranně, je přemýšlivý a je odvážný stát si za tím, co považuje za správné. V každé situaci si dokáže poradit ten, kdo si přivykl životu v lese. Městský život je pohodlný, člověk má téměř vše bez většího úsilí. Potřebuje-li vodu, stačí otočit vodovodním kohoutkem, zatímco druhý putuje za pramenem do údolí. Otočí-li mladý měšťan vypínačem, má světlo, práci za něj vykonal někdo jiný. Táborník z jedlových větviček a březové kůry zhotoví

pochodeň. Dává pozor při štípání dřeva, aby se nesekl, nezabrkne přes natažený provaz svého stanu. Nechybí mu bystrost a inteligence. To je odraz junácké výchovy. Jak říkal Baden - Powell, je nutné cvičit nejen tělo, ale i vědomosti a nalézat nové správné myšlenky (Skaut není hloupý. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **28** (22), s. 268. IA- 2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 18

Připomínka pro skauty v malém rámečku na konci stránky upozorňuje Junáky na to, aby nečekali na to, až budou požádáni o pomoc, ale aby sami rychle chodili s očima otevřenými a vyhledávali, kde mohou pomoci podle svých nejlepších sil. *Kdo rychle dává, dvakrát dává* (Rychle, *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **29** (18), s. 285. IA- 2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 19

K pravdomluvnosti zde nalezneme další článek s názvem *Slovo dělá muže!* Chybovat může každý, horší ale je v chybách setrvat. Slíbit se má pouze to, co je člověk schopen dodržet. Čestné slovo má svoji váhu a zavazuje daný úkol splnit. Ten, kdo je známý tím, že svůj slib dodrží, vzbuzuje u ostatních důvěru a oblibu. Námět pro družinu - za nesplněný úkol do bodování družin mínusové body (*Slovo dělá muže!* *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **29** (19), s. 297. IA- 2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 20

Bud' moudřejší než jiní, ale neříkej jim to. Chesterfield. V životě hraje důležitou roli společenský takt a dobré vychování. V Junáku najdeme zamyšlení nad tím, jak se chovat ke kamarádům, kteří nemají patřičné vzdělání a znalosti. Je zde napsána výzva k uspořádání malého kurzu společenského chování, kde se má každý možnost přiučit se něčemu novému (Doplňky dobrých družinovek. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **29** (20), s. 310. IA- 2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 21

Z povinnosti vykonat alespoň jeden dobrý skutek denně se stává honba za dobrými skutky. Na tento popud byla v lednu vyhlášena soutěž - závod v dobrých činech. Spočívala v každodenním zaznamenávání dobrých skutků do deníků, žádný dobrý čin se však ten den nemohl opakovat. Nejlepší dobrý počin bude odměněn knihou. Jako samozřejmost je vnímána pomoc rodičům a ve smečce (AKELA. Honba za dobrým skutkem. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **29** (21), s. 332. IA- 2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 24

Ve 24. čísle Junáka se lze dočíst o tzv. Budovatelské soutěži mladých. Záměrem je, aby se co nejvíce mladých lidí angažovalo na splnění národního hospodářského dvouletého plánu. Účastníci si pravidelně spoří peníze a to podle svého rozvržení na vkladní knížku. Součástí přihlášky je vyplnění částky, kterou by zúčastněný v každém kole chtěl ušetřit. Pokud svůj předpoklad splní, bude zařazen do slosování o hodnotné ceny. V soutěži se hodnotí pravidelnost v plnění plánu podle toho, jak byl vytyčen, a účel, na který si junák spoří. Nehodnotí se tedy výše částky, ale uskutečnitelnost střadatelského plánu.

Československý stát hospodaří podle dvouletého plánu. Pro plánování je třeba dobře uvážit, čeho a jakými prostředky chci dosáhnout cíle. Plán je k životu nutný, jinak by se mohl stát neorganizovaným potácením. Mladým vzhledem k jejich spíše krátkodobějším cílům zatím vyhovuje plán na dva roky. Je třeba si vytknout cíl, který si každý vybere podle svého uvážení a prostředky, vhodné pro jeho dosažení. Při realizaci spoléháme na vlastní síly, nikoliv na náhodou nebo na pomoc druhého. Peníze si má junák střídat z kapesného, nebo si je vydělat prací. Využít k tomu svůj volný čas, poznat cenu práce, zlepšit hospodářský i mravní život (Plánuji svou dvouletku. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **29** (24), s. 377. IA- 2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 26

Vždycky buďte spravedliví. Tím se některým lidem zavděčíte, jiné ohromíte! Mark Twain. Svět si žádá spravedlnosti nejen po lidech, ale také po trestech. Kdyby se všichni lidé

chovali slušně a spravedlivě, nebyly by nutné soudy spravedlnosti. Často je i rádce postaven do situace, kdy musí řešit družinové problémy. Nebere přitom ohled na osobní prospěch ani na jednostranné přání většiny. Spravedlnosti se nelze naučit a není jenom výsadním postavením u lidí na vedoucích pozicích, ale předpokládá se i u toho nejmenšího nováčka (Doplňky dobrých družinovek. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **29** (26), s. 407. IA-2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 27

V tomto čísle časopisu je sloupek věnovaný deseti otázkám na téma věrnost. Každou z nich si každý sám pro sebe ohodnotí body jedna až tři. Otázky jsou následující: 1. *Jsi vždy hotov zastat se svého druha z oddílu?* 2. *Jsi věrný svému rádci? Může se na tebe vždy spolehnout?* 3. *Jsi věrný svému vůdci? Může se na tebe vždy spolehnout?* 4. *Jsi věrný své družině? Přijdeš na schůzku, i kdyby tě něco jinam sebevíc lákalo? (hockey, kopaná, atd.).* 5. *Může se každý na tvé slovo spolehnouti? Splníš vždy, co jsi slíbil? Jsi přesný?* 6. *Jsi věrný svému hnutí? Nestydíš se před někdy nepřátelskou společností za junácké zásady?* 7. *Myslíš často na zákon a slib a hesla a snažíš se stále žít podle junáckých zásad?* 8. *Mluvíš nepříznivě o někom, kdo ti věří?* 9. *Mluvíš někdy nepříznivě o tom, s kým jsi kdysi prožil krásné chvíle? (I když ses s ním rozešel a jsi přesvědčen, že jsi spravedlivý a nestranný?).* 10. *Prozrazuješ cizí tajemství?*

Věrnost si žádá neustálé řízení sebe sama, usilovné sebezpozorování, hodnocení svého jednání a uvažování o tom, jestli žiji podle Slibu (Sebeovládání věrnosti. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **29** (27), s. 419. IA-2372-OB).

Než-li komu řekneš ostré slovo, dobře si to rozmysli, nikdy však si nedej ujít příležitost říci slovo dobré. J. H. Lorimer. Způsoby jednání chlapců v oddíle se mezi sebou liší, někdo se snadno urazí, nechá ovládnout hněvem, jiný řekne něco, co ho vzápětí mrzí. Měli bychom tedy cvičit naši vůli, abychom se nedali vyprovokovat k unáhleným slovům a činům. Umění je na ostrou, nepříjemnou řeč zareagovat klidně, vlídným slovem bez nenávisti, to dovede člověk s dobrým srdcem a ušlechtilým charakterem. Rádce má jít zodpovědně příkladem (Doplňky dobrých družinovek. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **29** (27), s. 419. IA-2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 33

Buď si sám sobě soudcem a upřímně se zamysli nad sedmým bodem zákona (skaut je poslušný rodičům, představeným a vůdcům). Deset otázek, které nutí zamyslet se nad tím, jak mladý junák poslouchá toho, kdo mu pomáhá, nad tím, zda dokáže překonat svůj vzdor a lenost. Hodnotí se opět jedním až třemi body.

Chápeš se ihned provedení přidělené práce? Nebo odmlouváš?

Vykonáváš rozkazy s úsměvem? Nebo se tváříš znechuceně?

Lze se na tebe spolehnout, že vykonáš rozkaz, i když nejsi hlídán?

Vykonáš svůj úkol v termínu, nebo si jej snažíš odkládáním oddálit v zapomenutí?

Plníš bedlivě přikázanou přípravu do školy?

Jsi znám i mimo oddíl jako poslušný chlapec?

Uvědomuješ si uvědomění z vlastní síly, když i nejobtížnější úkol včas vykonáš?

Přemýšlíš vážně o svých proviněních, jsi vůbec schopen si přiznat vlastní chybu?

Umíš přijmout mužně trest, nebo utíkáš od zodpovědnosti?

Dovedeš se podřídít mínění většiny (nerozhodne-li se většina pro něco nečestného!)? Nebo lpíš na svých přáních?

(Doplňky dobrých družinovek. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. **29** (33), s. 479. IA-2372-OB).

Junák - týdeník junácké mládeže

Ročník 29

Číslo 47

Skauting je výchova charakteru. V tom je jeho síla. Nejen zdraví, nejen technická vyspělost, tu mohou mít i lidé pokřivených duší! Prof. B. Řehák a Dr. V. Fanderlík „Skautský vůdce“.

Táborové ohně a lesní podvečery jsou ideální příležitostí k promluvám „do duše“. Tábor umí odhalit slabiny i přednosti jednotlivých členů, přemáhání útrap nebo upřímný kamarádský vztah. Na tomto místě jsou si všichni rovni, platí zde stejné prostředky a zákony. Podle toho, jak se projevuješ v konkrétních situacích, takový jsi i doopravdy. Kdo podvádí

při skautské hře, je schopen podvádět i v životě. Skauti se snaží být v první linii pravdy a spravedlnosti. Junák usiluje o výchovu nejen tělesnou, ale zejména o upevňování charakteru, který opravňuje člověka být svým životem příkladným pro jiné. Když vedoucí pozná, že je nováček schopný být součástí světového bratrstva skautů, složí na táboře junácký slib. Slib je opravdový a zavazuje plnit svůj lidský i skautský úkol nejen sám sobě, ale i své vlasti a ostatním. „Slibování“ má probíhat v soukromí, doporučuje se poslední táborový oheň, kde nejsou žádné veselé vstupy, ale řeší se vážné oddílové věci. Ten, kdo se nedokáže nad vlajkou státu zavázat k plnění daného slibu, ať raději neslibuje (Doplňky dobrých družinovek. *Junák: týdeník junácké mládeže*. 1947. 29 (47), s. 703. IA- 2372-OB).

Slovenský junák: mesačník ustredia skautskej výchovy

Ročník II.

Číslo 2

Chcem věrni zůstat

Junáci mají být věrni Bohu, rodičům, učitelům, představeným, přátelům i sami sobě. Největší věrnost však mají prokazovat těm, kterým ji slavnostně, dobrovolně, po zvážení a před svědky slíbili. Českoslovenští skauti závazný slib věrnosti přislíbili, odkazujíc na svou čest a někteří na pomoc Boha. Byl to slib, že budou milovat svou vlast a sloužit jí věrně v každou dobu. Že budou milovat Československou republiku, velká města stejně jako lesní samoty, všechny lidi bez rozdílu rasy, náboženství, zaměstnání, politických názorů, Čechy stejně jako Slováky, brát vážně odkazy minulých generací, žít plně, zdravým a plodným životem v přítomném okamžiku a přitom myslet na potřeby příští generace. Mít rád svou vlast znamená pro ni pracovat a tam, kde je to třeba, usilovat o její nápravu. Takto chápalo věrnost a službu vlasti sedm set sester a bratrů, kteří byli umučeni, popraveni, nebo padli v boji. Tak se snaží chápat junácký slib i skauti této doby. Podle Dr. Rudolfa Plajnera není junákem ten, kdo se neřídí slibem a zákonem, kdo nepracuje a nemiluje svou vlast. Kdo se z vlastní vůle postavil do služeb nepřítele vlasti, pošpinil svůj slib zradou, je označen za ničemu a zrádce (PLAJNER, Rudolf. Chcem věrni zůstat. *Slovenský junák: mesačník ustredia skautskej výchovy*. 1947. 2, s. 1).

Slovenský junák: mesačník ustredia skautskej výchovy

Číslo 5

Junák plní svůj dvouletý plán

1. Každý deň ráno sa umyje do pol tela studenou vodou a pretrie sa hrubým ročníkom, pred jedlom si umyje ruky, po jedle prečistí zuby a aspoň raz do týždňa sa okúpe.
2. Pravidelne cvičí a podrobuje sa skúškam telesnej zdatnosti.
3. Naučí sa plávať.
4. Nepije alkoholické nápoje a nefajčí.
5. Postúpi v junáckej zdatnosti aspoň o jeden stupeň.
6. Složí spoň dve odborné skúšky.
7. Zlepší sa v učení.
8. Šetrí vecami dennej potreby.
9. Získa aspoň jedného nového člena alebo priaznivca junáckému hnutiu.
10. Urobí každý deň dobrý skutok.

(Junák plní svůj dvouletý plán. *Slovenský junák: mesačník ustredia skautskej výchovy*. 1947. 5, s. 9).

Slovenský junák: mesačník ustredia skautskej výchovy

Číslo 8

Dobré a velkomyslné myšlenky nás posilují tehdy, když máme tendence ke zlosti a prudkosti, která nás může vést k činům, kterých bychom mohli litovat. Zamysleme se, které myšlenky nám pomohou zdolávat v sobě hněv hořkost vůči druhým. Je v mém chování něco nelaskavého, co jiné dráždí proti mně? Neubližuji svým slovem nebo bezmyšlenkovým pohledem? Neskrývají se za hrubostí a bezcitností druhého těžké životní události? Nezatvrdilo ho utrpení a zklamání? Nechyběla mu láska k tomu, aby mohl být dobrý a laskavý? My sami klesáme, když opětuje zlo. Naše oči samy prozrazují slabost vůle a hrubost duše. Znakem velké duševní síly je sebeovládání a sebepřemáhání, které naši vůli zoceluje (FOERSTR. Myšlienky. *Slovenský junák: mesačník ustredia skautskej výchovy*. 1947. 8, s. 10).

Skautka: časopis pro světlušky a skautky

Ročník III.

Číslo 8

Britská zahraniční zpravodajka a členka světového výboru, Alison Tennant, přináší poselství ke Dni přemýšlení 1948. Nejprve vzpomíná na dobu před deseti lety, kdy navštívila

junácké oddíly v Československu. Přeje všem členům, aby se na hnutí stále pracovalo a aby směřovalo stále dopředu. Pokud nebudou mít skautky kvůli studiím čas věnovat se Junáku, ať s ním zůstávají stále ve spojení a vrátí se jako dospělé vůdkyně. Nenechávejte si své nadšení, ale rozdávejte ho kolem. Hledejte inspiraci ve světovém skautingu a buďte sami inspirací pro ostatní. Spořte a vydělávejte peníze, abyste mohly pozvat skauty ze světa do svých domovů a táborů a samy se vyjeďte podívat, jak to chodí v cizině. Ať se v oddílech stane cílem být ve styku s oddílem z cizí země. Styky na mezinárodní úrovni jsou velmi důležité pro mezinárodní porozumění. Skauting chce budovat světový mír, a skauting to jsme my, každý z nás členů ve své zemi (TENNANT, Alison. Poselství ke Dni přemýšlení 1947. *Skautka: časopis pro světlušky a skautky*. 1948. **8**, s. 4).

Skautka: časopis pro světlušky a skautky

Ročník III.

Číslo 10

Za války se šířily šeptané zprávy z následujících důvodů - rozhlašovaly se zkresleně a upraveně, aby povzbuzovaly sklíčenou mysl trpících a kolovaly také zprávy zlé, které měly mást. Informace plné naděje a dobra se šířily s úmyslem, aby krutá realita působila více zklamání a beznaděje, byla to tzv. „šeptaná propaganda.“ Válka sice skončila, ale nepravdivé a zkreslené informace se šířily dál. Pravdu není nutné šeptat. Šeptá se to, co se říká těžko nahlas - pomluvy, polopravdy, ubližující zprávy, nenávistné, zlé a zkreslené. Ten, kdo rozšiřuje špatné zprávy, by se měl zamyslet nad tím, proč to dělá, většinou to má totiž nějakou příčinu. Někoho k tomu vede touha po sensačnosti, vzrušení, pošpinit něčí jméno, někdo má málo soudného rozumu, nedostatek kritičnosti. Je třeba bojovat o poučení i výchovu, v tomto případě i nedospělí mohou vychovávat dospělé. Pokud uslyšíte nějakou báchorku a znáte pravdivou verzi, začněte ji pro srovnání vypravovat, ptejte se po původu vypravování, proč tomu vypravěč věří, jestli tu událost viděl na vlastní oči, proč nenapraví křivdu, pokud se na ní podílel, proč dotyčný šeptá, jestli by mohl svou pravdu říci nahlas. Dr. Vančurová, autorka článku, vybízí k boji proti falešným, zkresleným „šeptalům“ a neúčinné kritice (VANČUROVÁ, R. Šeptáš? *Skautka: časopis pro světlušky a skautky*. 1947. **10**, s. 4).

Skautka: časopis pro světlušky a skautky

Ročník III.

Číslo 12

Vláda nařídila změnu Junáka na organizaci školní mládeže. Ve článku s názvem *Skautská zkouška* jsou skautky nabádány k tomu, aby ukázaly, že v oddílech nežily jen pro sebe, ale že jsou schopné žít podle skautských zákonů i pro jiné. *Třetí bod zákona a třetí bod slibu volají právě dnes po splnění*. Dívky se mají na situaci podívat skautským očima a přispět k rozšíření junáctví mezi tisíce dětí a mladých. Jsou vyzvány, aby své skautské dovednosti využily podle třetího skautského bodu a třetí věty slibu ve prospěch jednoty československé mládeže, která má československou mládež sjednotit. Vše se děje pod vedením SČM⁵ (VANČUROVÁ, R. Skautská zkouška. *Skautka: časopis pro světlušky a skautky*. 1947. **12**, s. 4).

Skautka: časopis pro světlušky a skautky

Ročník III.

Číslo 13

Věrnost národu a vlasti!

Heslo pro skautky, které při jeho plnění budou platnou součástí národa a budou blíž na cestě za skautstvím. Tak jako skautky v revolučních dnech 1945 pečovaly o raněné, věrně sloužily národu, má se věrnost projevovat jak ve věcech velkých, tak i v malých. Obyvatelé Československého státu jsou prý v cizině stále vzorem věrného národa a ideálu lidskosti, jak ohlašoval Masaryk. *Proto nezapomínej být věrna danému slovu, věrna ve všem co podnikáš, věrna v přátelství, protože Československo potřebuje tvou věrnost*. (Věrnost národu a vlasti! *Skautka: časopis pro světlušky a skautky*. 1947. **13**, s. 3).

Skautka: časopis pro světlušky a skautky

Ročník III.

Číslo 15 - 16

Kdyby všichni lidé na světě byli skauti, nebylo by válek. Tak zní myšlenka od Jarky Šrámkové v článku s názvem O skautském duchu. Zřejmě by bylo nemožné, aby lidé po celém světě, které spojuje myšlenka míru, přátelství, ideál obsažený v zákoně a slibu, bojovali se zbraní v ruce proti sobě. A přece se v zemi, kde se zrodil skauting, hrozí atomovou válkou. Zrádce myšlenky bratrství národů a světového míru nemůže být dobrým skautem. Není jím ani pouhý nositel kroje, ani ten, kdo umí nazpaměť odříkat skautský zákon, když podle něho nežije. *Víte, velké věci se stávají z malých a veliký silný skautský*

⁵ Svaz československé mládeže - mládežnická organizace v Československu řízená KSC

*duch a pocit soudržnosti se vypěstuje ne z frází, ale z malých příhod a vlídných slovíček a opravdové radostné pomoci jednoho druhému, z života naplněného skautským duchem a skautského zákona naplněného životem. Už jak tvrdil Karel Čapek: Nikdo z nás nemůže změnit svět, ale každý může aspoň trochu změnit sebe sama. Příkaz světlušek tvrdí to samé: Bud' lepší dnes než včera. Jsou zde již vidět značné vlivy propagandy, autorka dále píše, že skauting je nejlepší výchovou k socialismu. Uvádí hesla jako: Jeden za všechny, všichni za jednoho, každému podle jeho potřeb a každý podle svých sil. Podle Šrámkové jsou si zde všichni rovni a všichni pracují pro celek. Spící hlídka může mít za následek nebezpečí celého tábora, nepovedený oběd kuchařek má za následek jejich kolektivní potrestání, „lenoši“ narušují celý chod tábora, kde každému odměřují stejně - jídlo, práci, povinnosti a práva. V závěru článku se píše, že skauting vychovává dobré lidi, kteří jsou vhodní pro budování socialismu (ŠRÁMKOVÁ, Jarka. O skautském duchu. *Skautka: časopis pro světlušky a skautky*. 1947. **15-16**, s. 24).*

Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí

Ročník XXXIII.

Číslo 2

Skautky pomáhají při sbírkách nebo vyrábí hračky pro nemajetné děti, což je pomoc dobrá, ale není to pravá sociální práce. K té je třeba znát sociální instituce, které se vyskytují v jejich okolí, a najít k nim správný postoj. Příprava na „odborku“ sociální pracovnice může být dobrou příležitostí. Skautka, která má být přítelkyní všech lidí dobré vůle, zdvořilá, prospěšná a nápomocná druhým, čistá v myšlení, slovech i skutcích, má skvělé předpoklady pro sociální činnost. Litochlebová píše, že skauting staví na individuální výchově, která je podmíněna individuálnímu poznání dítěte, ke kterému je nutné poznat také jeho domov, informace o vývoji, chování a způsobu výchovy doma. K tomuto účelu již bylo založeno Sdružení přátel Junáka, to prý ale nestačí, je třeba rodiny navštěvovat. Dále autorka uvádí návrh zařídit kartotéku členek, která bude obsahovat informace týkající se skautky - jméno, datum a místo narození, bydliště, škola nebo zaměstnání, údaje o rodičích a sourozencích - jména, stáří (mají zkušenosti, nebo dítě rozmazlují) a zaměstnání (kolik času mohou věnovat dětem, jak se jim věnují, způsob výchovy), bytové poměry (velikost a uspořádání, prostor věnovaný dětem) a majetkové poměry (odhad bez ptaní). Z druhé strany budou informace pouze o dítěti, jeho školní prospěch, postavení ve třídě, vztah ke škole, k rodičům, zajímavá data ohledně vývoje a charakteristické příběhy. Při návštěvách zjišťovat vztah skautky a rodičů, pozici v rodině, vztah se sourozenci, charakteristické příhody a zdravotní stav, který

může mít vliv na některé povahové rysy. Kartotékový list má být pomocníkem k poznání dítěte, což má vést k lepšímu porozumění, poznání a pochopení problémů skautek. To je základ sociální práce. Když pochopíme člověka, dokážeme mu pomoci (LITACHLEBOVÁ, Mirka. Sociální práce v dívčích oddílech. *Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí: orgán náčelnictva Junáka, ústředí junácké výchovy*. 1946. **2**, s. 26-27).

Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí

Ročník XXXIII.

1946

Číslo 4

Smysl úcty svatého Jiří v junáctví

Baden - Powell zvolil svatého Jiří jako patrona a ideový symbol skautského hnutí. Představuje znak mravní čistoty, věrnosti, statečnosti a boje proti bezpráví a zlu. I v této době, plné rozvoje vědy a techniky a změněné životní formy, mají jeho ideály z prvních stoletích křesťanské historie co říci. Válka s sebou přinesla strach z atomových bomb, záchranu je třeba hledat v mravních pravdách, které zachránily a mohou zachránit lidstvo před zánikem. Mravní pravdy jsou láska a věrné plnění oddanosti Bohu, národu a bližnímu. Jsou to pravdy zakotvené hluboko v lidství, velké právě svou prostotou. Lze měnit formu skautingu, ale ne jeho ideu, to jsou pevné kořeny. Tento světec, časově vzdálený, stal se blízkým ve smyslu věčných hodnot (MARTINOVSKÝ, J. O. Smysl úcty svatého Jiří v junáctví. *Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí: orgán náčelnictva Junáka, ústředí junácké výchovy*. 1946. **4**, s. 1).

Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí

Ročník XXXIII.

Číslo 4

Svérázné hodnoty a cíle junáctví

Na některé otázky, které se týkají junáckého hnutí, neznají mnozí noví vedoucí oddílů odpověď, buď nemají dostatek junáckého rozhledu, nebo zkušeností. Jiří Zach napsal pár slov o nejpodstatnějších myšlenkách podstaty junáctví, které odráží situaci tehdejší doby.

1. Junáctví je všestranná výchova.

Jedná se o výchovu, která je mravní, tělesná a vede k praktickým dovednostem, důležitým pro život. Mravní výchova zahrnuje junácký zákon, junácký slib, plnění dobrých skutků. Klade důraz na praktickou část, na činy, sebevýchovu v oddíle a příležitosti k práci,

kteřá je užitečná pro dobro celku. Tělesná výchova prosazuje pobyt v přírodě, hry zaměřené na bystrost smyslů, úsudek, soběstačnost, otužování a práci v přírodě. Do výchovy praktické řadíme stupně junácké zdatnosti (praktické zkoušky), odborné zkoušky, rozhodnost a pohotovost při zdolávání překážek. Junáci jsou vychováváni životem, příkladem a vlastní zkušeností.

2. Junáctví je osobnostní výchova, směřující k potřebám celku.

Nabízí možnosti, které dávají prostor k projevům individuálnímu nadání a schopnostem. Reguluje jejich růst a uplatnění prospěšným činem. Žádoucí je bystrý postřeh, správné a rychlé rozhodování, důslednost a energické činy.

3. Junáctví je praktickou občanskou výchovou a brannou výchovou.

Junáctví výrazně ulehčuje vojenskou službu. Mládež je vedena k lásce k vlasti, která se projevuje ne slovy, ale činy. Plní nezištné služby, které jsou prospěšné všem. Nebere v potaz rozdíly týkající se stavu, tříd nebo náboženství. Junáci byli ve dnech mobilizace před válkou i v revolučních dnech ve službě jedni z nejobětavějších a nejspolehlivějších.

4. Psychologicky je junáctví mládeži nejbližší.

Není odejmuta radost z mládí, staví se na jejich zálibách. Junácké metody jsou nenásilné, je zde prostor pro iniciativu, vede nevtíravým způsobem, kontroluje s rozumem. Řídí zvědavost mládeže a chtivost po činnosti.

5. Junáctví cíleně prakticky doplňuje školní vzdělání.

Skauti byli v období mobilizace a revoluce povoláváni k pracím, ke kterým ostatní mládež nebyla připravena.

6. Junáctví dokáže velmi dobře řešit výchovu v období puberty.

Realizuje mnoho pohybových her v přírodě, které rozvíjejí tělesnou stránku. Vývoj smyslů je podporován hrami na postřeh a přesnost vnímání. Rukodělné a odborné zkoušky jsou vhodné pro praktický život. Pro romantismus - táboření, skautská symbolika, hry v přírodě. Jasně prokreslený typ chlapce – junáka, má být nápomocný při budování charakteru.

7. Junáctví je nejpříhodnější výchovou mládeže a to i z hlediska rodiny, školy a státu.

(ZACH, Jiří. Svěrázné hodnoty a cíle junáctví. *Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí: orgán náčelnictva Junáka, ústředí junácké výchovy*. 1946. 4, s. 55).

Dnešní junáci a příroda

Junácká výchova stojí na lásce k přírodě, na jejím poznávání, životě v ní, na porozumění jejich zákonů a tajemství. Skauting chce vychovat junáky tak, aby našli v takovém životě

zálibu, aby se v přírodě cítili jako doma, protože v ní lze nalézt oporu svých ideálů, mravnosti a úrodnou půdu pro své uplatnění. Pokud je cílem junácké organizace vychovat charakterního, mravního a ušlechtilého člověka, pak by se měl naučit správně duševně žít. Již zakladatelé Baden - Powell a Seton tvrdili, že harmonii ducha a těla, přirozený ideál dokonalosti, objevíme v přírodě. Prostý život v přírodě ať je upřednostňován před spoustou rozmanitých vědomostí a zručností. Výchova člověka nad výchovou zručného občana. Praktická náplň junáctví je nezbytná, neměli bychom však vidět cíl v technice, bez srdce a duše (CVRČEK. Dnešní Junáci a příroda. *Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí: orgán náčelnictva Junáka, ústředí junácké výchovy*. 1946. **4**, s. 57).

Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí

Ročník XXXIII.

Číslo 5

Z duchovní rady Junáka:

Plnit povinnosti vlastní, jak skauti a skautky slibují ve slibu, se vztahují k rodičům, představeným, vůdcům, učitelům, ale jedná se také o povinnosti náboženské. Správný vychovatel své svěřence od těchto povinností nesráží, ale naopak bdí nad jejich dodržováním. V dobách táboření, vycházek a výletů jsou nejzákladnější náboženské povinnosti opomíjeny (návštěvy bohoslužeb, náboženská cvičení, zachovávání nedělního klidu). Duchovní rada Junáka poukazuje na tyto povinnosti vedoucí oddílů. Všichni skauti a skautky by měli respektovat junácký slib a snahy výchovného systému, který vede k vychování bezvadných charakterů občanů (Z duchovní rady Junáka. *Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí: orgán náčelnictva Junáka, ústředí junácké výchovy*. 1946. **5**, s. 76).

Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí

Ročník XXXIII.

Číslo 10

Do skautských oddílů po válce přišlo mnoho nových lidí a činovníků, kteří nemají mnoho zkušeností s realizací programů, a stává se, že je skauting chápán jako výcvik nebo jako vyučování. Válka ovlivnila mravní zásady všech, učila lidi lhát, podvádět, šidit, šmelinařit a uplácet. V té době to bylo nutné a záslužné, dnes se v tom ze zvyku pokračuje

dále. Skauti jsou nabádáni, aby vytvořili prostředí, kde se jedná upřímně, narovinu a bez výmluv. Podporujte je, ať jsou zdravě sebevědomí, aby se dokázali přiznat ke svým selháním. Požadujte, aby nesli odpovědnost a stáli si za tím, co tvrdí. Pouze když budete chlapcům věřit jejich sliby a jejich slova, můžete v nich rozvíjet pravdomluvnost, poctivost, dochvilnost a odpovědnost. Rozšířil se hrubý egoismus, ulejšváctví a mazanost, je třeba v oddíle proti tomuto bojovat. Vedoucí ať svoje družiny sestavují nejen podle zdatnosti fyzické, ale také mravní. Rozdělte úkoly tak, aby se těmto mravním a duševním vlastnostem učili. *A pak najednou poznáš, jak je to krásné, když můžeš z beztvaré a měkké hmoty těch duší pomalu tvořiti sochu dokonalého člověka. Každá ta socha bude mít svoji podobu, každá bude jiná, ale všechny budou mít ušlechtilé rysy, které jim vtiskla junácká výchova. A po letech přehlédneš svoji galerii a odpočítav ztráty, poznáš, že to stojí za to.* (Skauting je výchova. *Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí: orgán náčelnictva Junáka, ústředí junácké výchovy.* 1946. **10**, s. 146).

5.5.2 Období po roce 1989

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 33

Číslo 1

Jsi dobrý skaut?

Chlapci, kteří nedovedou projít okolo druhého, aniž by nepraštili, nestrčili nebo ho slovně neprovokovali, narušují smírné soužití a klid v oddíle. Stejně tak ale hoši, kteří nemají smysl pro humor a urazí se po každém nevinném vtipu. Umění je zachovat si zlatou střední cestu těmito typy, dobrý skaut tuto dovednost ovládá (FOGLAR, Jaroslav, Jsi dobrý skaut? *Junák: časopis skautů a skautek.* 1990. **33** (1), s. 7).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 33

Číslo 3

Proč chodíme do skautského oddílu?

Skautování je víc než turistika, zábava nebo výcvik. Tím, že jste skauty, byste měli zdokonalovat a upevňovat svou povahu. Zbavit se lenosti, sobectví, hrubosti, nesnášenlivosti, nepřesnosti, atd. Naučit se mluvit pravdu, být čestní, kamarádští, obětaví, a

slušní. Schůzky, výpravy, závody, zkoušky a hry jsou příležitosti, které podporují toto zdokonalování povah. Jaroslav Foglar - Jestřáb, toto demonstruje na příkladu výpravy. Je neděle, lenost nabádá k tomu zůstat v posteli a pospat si. Oddíl ale uspořádal výpravu. Jde tedy o to přemoci svou pohodlnost, pospíchat na sraz a naučit se dochvilnosti. Hry a soutěže vyžadují čestné jednání, to školí poctivost v jednání. Na táborech se o své věci bát nemusíte, nikomu se zde nic neztratí. Skauting hádky nepodporuje, i přes rozdílné povahy a věk se mezi sebou skauti učí řešit věci bez konfliktů. Na výpravách je mnoho příležitostí zachovat se hrubě a sobecky, skaut se však i při náhlém spádu hry nebo při náročných cestách ovládne. Povinnosti, se kterými se setkáte, vedou ke smyslu pro pořádek, spolehlivosti, důkladnosti a kázní. Stejně tak tábor, kde je neustále spousta práce, plno nesnází, nepohodlí či nepříznivé počasí. To vše podněcuje růst a tužení vašich povah. Důležité je, aby skautský program dokázal upoutat. Protože čím delší dobu v oddíle budete, tím déle má prostředí vliv na utváření vašich povah (FOGLAR, Jaroslav, Proč chodíme do skautského oddílu? *Junák: časopis skautů a skautek*. 1990. **33** (3), s. 10).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 33

Číslo 5

Václav Havel ke skautům

Václav Havel právě dostal nejvyšší skautské vyznamenání a vzkazuje všem skautkám a skautům, že kdysi v mládí také skautoval. Naučil se zde disciplíně, solidaritě s druhými, úctě k přírodě. Vzpomíná, jak po pionýrském táboře zbyla v lese hromada smetí, to skauti po sobě takto svá místa nezanechali. Skauting se snaží o výchovu k solidaritě, ke vzájemnému porozumění, vážit si přírody. Václav Havel konstatuje, že tyto vlastnosti budou dnešním národům nesmírně zapotřebí. *A čekají nás těžké chvíle a já se domnívám, že nejen skauti, ale všichni bychom měli před tím, než tyto těžké chvíle přijdou, si společně říct - Bud'me připraveni!* (HAVEL, Václav, Václav Havel ke skautům. *Junák: časopis skautů a skautek*. 1990. **33** (5), s. 3).

Dokážeš to? - Zkouška pevné vůle

Bez pevné vůle to člověk nikam nedotáhne. V Junáku najdeme výzvu, jak své slabé já trénovat. V jednom týdnu ať zkusí skauti pít vodu bez jakýchkoliv příjemných směsí - bez šťávy a ovocitu. Vzdát se mají také šumáků, limonád, moštů nebo džusů. S díky odmítej

doma i na návštěvě. Povolené jsou pouze šťávy vymačkané z čerstvého ovoce (ZET, Dokážeš to? Zkouška pevné vůle. *Junák: časopis skautů a skautek*. 1990. **33** (5), s. 6).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 34

Číslo 2

Za věrnost zaplatili životem

Za války se skauti zapojovali do odboje, mnozí z nich za to byli pronásledováni, vězněni a týráni. Někteří položili za věrnost skautskému slibu život. Veřejně se tají, že činnost v odboji Junáka byla po roce 1948 úmyslně zamlčována. Tudiž o ní naše veřejnost (vyjma pamětníků) téměř nic neví. Proto jsou skauti vybídnuti, aby našli pamětníky skautského odboje, seznámili se s jejich svědectvím a následně ho publikovali. Obeznámit o nich by měli také historickou komisi Ústředí Junáka. Tím pomohou znovu vyplnit místa skautských dějin, která musela být nuceně umlčována (IDA, Za věrnost zaplatili životem. *Junák: časopis skautů a skautek*. 1991. **34** (2), s. 2).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 34

Číslo 3

Držte slovo

Stane se, že občas něco slíbíte, ale pak není ve vašich silách to splnit. To se může stát i odpuštěm. Pokud ale tato situace nastane, je vaší povinností se předem omluvit. Pamatujte si - slovo dělá muže! (FOGLAR, Jaroslav, Držte slovo. *Junák: časopis skautů a skautek*. 1991. **34** (3), s. 15)

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 34

Číslo 4

Výzva skautským oddílům

Skauti jsou apelováni k tomu, aby po dobu deseti dní, ve kterých budou probíhat akce za zdravé životní prostředí, ukázali veřejnosti, co je to skautování. Vše vyvrcholí dnem, kdy si připomínáme, že neseme zodpovědnost za budoucnost naší planety, tedy Dnem Země. Jelikož je skaut prospěšný a pomáhá jiným, měl by se oddíl zapojit do úklidu kolem

klubovny a svého bydliště. Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských - bylo by dobré ošetřit a vyčistit ve vašem městě zeleň, postavit budky pro ptáky, zasadit strom, atd. Skaut je veselé mysli - zorganizujte v přírodě vašeho bydliště větší hru, do které včleníte všechny zájemce, nebo uskutečňte sportovní závody pro vaše sousedy (VESELÁ, Jitka, Výzva skautským oddílům. *Junák: časopis skautů a skautek*. 1991. **34** (4), s. 2).

Test vytrvalosti

Trénovat ducha lze například následovně. V následujících deseti dnech se každý den nauč alespoň deset nových slovíček, z nějakého cizího jazyka, nesmíš ani jeden den vynechat. Pokud se tak přece jen stane, můžeš tuto zkoušku začít plnit znova a tím trénovat svoji vůli. Pokud se bude dařit, nepřestávej, a pokračuj v následujících dnech a týdnech (ZET, Test vytrvalosti. *Junák: časopis skautů a skautek*. 1991. **34** (4), s. 9).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 34

Číslo 8

Skaut je čistý v myšlení, slovech i činech

Jaroslav Foglar - Jestřáb píše o tom, že ve svém oddíle dbá na pěstování úrovně, která klade na každého skauta velké nároky. Vedoucí jsou nešťastní, když mezi chlapci vznikne rozpor, když se začnou hrubě urážet, nebo dojde v rámci prudké výměny názorů k fyzické potyčce. V následujících řádcích Foglar chválí za to, že sprostě nemluví, nehádají se, nenadávají si. Doufá však, že se tak chlapci chovají i mimo oddíl. Například ve škole, zda se nedají strhnout proudem ostatních, jak se zachovají ke spolužákovi, který je osloví nadávkou, nebo na něho začne mluvit sprostou řečí. Ve Foglarových představách je skaut duševně krásný, čistý, zářící jako maják mezi špatností. Skaut se zvládne udržet, protože není slaboch, je silný a dobrý. Pokud má někdo v této oblasti nedostatky, ať jsou tyto řádky pro něho inspirací ke změně k lepšímu (FOGLAR, Jaroslav, Skaut je čistý v myšlení, slovech i činech. *Junák: časopis skautů a skautek*. 1991. **34** (8), s. 8).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 34

Číslo 9

Junáci mezi zdravotně postiženými

Junáci z Prachatic přijali pozvání na týdenní zimní integrovaný tábor pro tělesně, sluchově, zrakově i vnitřně postižené i zdravé děti. Obohatili je povídáním o historii i současnosti skautingu, ukázali jim své kroje a kroniky a na závěr připravili program v podobě her a soutěží. Vedoucí, Hana Rabenhauptová, toto setkání hodnotí velmi pozitivně, přeje si, aby takových setkání přibývalo a aby si zdravé děti uvědomovaly, že i jejich postižení kamarádi si přejí žít stejně jako oni (RABENHAUPTOVÁ, Hana, Junáci mezi zdravotně postiženými. *Junák: časopis skautů a skautek*. 1991. **34** (9), s. 2).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 34

Číslo 15 - 16

I když žijeme ve světě počítačů

V rámci akce Osm dní pro Zemi, na kterou zvali skauti prostřednictvím nakreslených plakátů, zúčastněné děti ale i dospělí podíleli na úklidu Země. Světlušky sesbíraly odpad a papíry na sídlištích, chlapci shrabali několik pytlů popadaného listí, jiní se postarali o vyčištění lesíku. *Zapamatuj si, že i když žijeme ve světě počítačů, naše Země nás stále potřebuje* (ROSOLOVÁ Martina, Ze skautského světa, Páté přes deváté, I když žijeme ve světě počítačů... *Junák: časopis skautů a skautek*. 1991. **34** (15-16), s. 2).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 34

Číslo 19

Skautská pošta

Náčelnictvo chlapeckého kmene Českého Junáka předneslo návrhy k předněmovní diskuzi. Jedná se například o úpravu znění skautského a vlčáckého slibu, v následujícím znění:

Skautský slib:

Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe

- *sloužit dobru a vlasti věrně v každé době,*
- *plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské,*
- *duší i tělem být připraven pomáhat bližnímu.*

K tomu mi dopomáhej Bůh. (dobrovolná doložka)

Slib vlčat:

Slibuji, že se budu snažit

- *sloužit dobru a vlasti věrně v každé době,*

- *řídít se zákonem vlčat,*

- *vykonávat každý den dobrý skutek.*

K tomu mi dopomáhej Bůh. (dobrovolná doložka)

(ŠIM, Skautská pošta, *Junák: časopis skautů a skautek*. 1991. **34** (19), s. 2).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 35

Číslo 5

O povinnosti k Bohu

Správný skaut se nehodnotí podle počtu odmodlených Otčenášů. Každý má o Bohu jiné představy a přesto je tato povinnost označena za nejdůležitější. Skauting není jen o tom, hrát nejbáječnější hru na pašeráky, nejsou to ani táborové ohně, lilie na košilích, ani zvyk podávat levou ruku s odtaženým malíčkem. Skauting může být toto všechno plus dalších tisíc věcí, ale především je to odpovědnost k něčemu nebo Někomu, co nás všechny přesahuje. *Neboť Bůh je pokusem pojmenovat nepojmenovatelné tajemství* (ROPIM, O povinnosti k Bohu, *Junák: časopis skautů a skautek*. 1992. **35** (5), s. 3).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 35

Číslo 8

Kupte si pohlednici, můžete pomoci!

Na světě denně umírá tisíce novorozenců, dětí, mladých maminek, rodiče na AIDS, lidé trpí podvýživou, žízní, nemocemi, neumí psát, atd. UNICEF - dětský fond Organizace spojených národů usiluje o eliminaci těchto jevů. Skauti a skauti pozváni k pomoci. Odřeknutím si čokolády nebo zmrzliny můžeme využít i drobný finanční obnos a poslat pohlednici UNICEF a tím přispět na záchranu dětských životů (VANKE, Ondra, Skautská pošta, Kupte si pohlednici, můžete pomoci! *Junák: časopis skautů a skautek*. 1992. **35** (8), s. 2).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 35

Číslo 10

Na V. valném sněmu Českého Junáka v Praze

Mladší generace Junáků by ráda prosadila zásadnější změny v činnosti hnutí, které by odpovídaly požadavkům třetího tisíciletí. Valný sněm se usnesl např. na těchto úpravách:

Skautské hnutí je založeno na třech základních principech:

- a) **Povinnost k Bohu**, chápaná jako vyznání konkrétního náboženství, ale jako závazek hledat v životě vyšší hodnoty než materiální – jako služba Pravdě a Lásce
- b) **Povinnost vůči ostatním**, chápaná jako věrnost své vlasti v souladu s úsilím o mír, vzájemné pochopení a spolupráce mezi lidmi, národy a různými sociálními skupinami, jako závazek účastnit se na rozvoji společnosti a jako úcta a láska prokazovaná bližním a přírodě.
- c) **Povinnost vůči sobě**, chápaná jako odpovědnost za rozvoj sebe sama.

Tyto principy se promítají ve skautském slibu, který zní:

Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:

- sloužit nejvyšší Pravdě a Lásce věrně v každé době,
- plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské,
- duší i tělem být připraven pomáhat vlasti i bližním.

Věřící mohou připojit prosbu:

K tomu mi pomáhej Bůh.

Junáci se řídí podle skautského zákona, který zní:

1. *Skaut je pravdomluvný.*
2. *Skaut je věrný a oddaný.*
3. *Skaut je prospěšný a pomáhá jiným.*
4. *Skaut je přítelem všech lidí dobré vůle a bratrem každého skauta a skautky.*
5. *Skaut je zdvořilý.*
6. *Skaut je ochráncem přírody a cenných výtvorů lidských.*
7. *Skaut je poslušný rodičů, představených a vůdců.*
8. *Skaut je veselý myslí.*
9. *Skaut je hospodárný.*
10. *Skaut je čistý v myšlení, slovech i skutcích.*

Skautky používají znění slibu i zákona v ženském rodě.

(ŠIM, V. Junácký sněm, *Junák: časopis skautů a skautek*. 1992. **35** (10), s. 15).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 35

Číslo 17

Pod zorným úhlem slibu a zákona

Starosta Junáka, pan Dr. Jiří Navrátil, po svém zvolení na V. Junáckém sněmu pronesl projev, který se týkal tematiky skautského slibu a zákona. Přestože byly tyto myšlenkové ideály zformulovány tak dáno, jsou pořád aktuální. Například to, že skaut má být veselé myslí, pomáhalo skautům v padesátých letech, a jak by to bylo ku prospěchu dnes, kdyby lidé a politici měli veselou mysl. Nebo zdvořilost. Tento bod byl zformulován v době, kdy k sobě lidé byli zdvořilí přirozeně. Dnešní společnost zdvořilost potřebuje. Prozíravost Svojsíka a Baden - Powella byla v požadavku ochrany přírody a cenných výtvorů lidských. Jiří Navrátil hovořil o skautském zákonu, protože o to ve skautingu jde. Vést mladé lidi pod záštitou zákona a slibu. Dále se domnívá, že jsme dnes v těžší situaci než zakladatel A. B. Svojsík. Se skautingem začínal a měl mnoho neokoukaných a nových věcí. Mohl chytat „ryby“ na to, co mají rádi oni, ne dospěláci. Skauting se podle něho stal všeobecným majetkem. Může se jím inspirovat kdokoliv a také se tak děje. Skautům ze skautingu zbývá hlavně slib a zákon. *Naši mladí vůdcové, my všichni, musíme vymýšlet ty nejlepší návnady, abychom „ryby“, které na ně budeme chytat, udrželi pod zorným úhlem skautského slibu a zákona. Měly by se stát jejich životním stylem* (NAVRÁTIL, Jiří, Pod zorným úhlem slibu a zákona, *Junák: časopis skautů a skautek*. 1992. **35** (17), s. 4).

Junák: časopis skautů a skautek

Ročník 36

Číslo 0

Umíš se dívat srdcem?

V knize Malý princ se píše: *Co je důležité, je očím neviditelné. Správně vidíme jen srdcem*. Co to může znamenat pro skauty a skautky je uvedeno jako paralela na příkladu s neumytým nádobím. Naše oči při vchodu do takového prostředí vidí špinavý mastný stůl, drobky, hrnce, talíře, zbytky jídla a poházené přístroje. To je to, co vidí naše oči. Cit nám říká, že je to tu ošklivé, že se nám to nelíbí, lepší by bylo odejít pryč. Dále přichází na řadu rozum, který celkovou situaci prošetřil a je mu jasné, že k úklidu bude třeba ohřát vodu, umýt stůl, roztřídit mastné a ostatní nádobí, najít vhodný čisticí prostředek, zažít umývat ve

správném pořadí, nakonec opláchnout v čisté vodě,... Pak se ozve ještě něco, právě ono „neviditelné srdce“, které říká, že bys vše mohl uklidit právě ty. Sice by se dalo dělat něco pohodlnějšího a zajímavějšího, ale pokud to uděláš ty, uděláš všem radost včetně sebe. Správní skauti by měli „dívání se srdcem“ trénovat vždy, kdy je k tomu příležitost. Skautům lilie ukazuje správný směr, proto si nemohou dovolit být jako koráby bez kormidel (EDY, Umíš se dívat srdcem? *Junák: časopis skautů a skautek*. 1993. **36** (0), s. 26).

5.6 Rozhovor s pamětníkem

K doplnění své bakalářské práce, uvádím rozhovor, který jsem vedla s pamětníkem, jež obohacuje mé zjištěné poznatky vlastní zkušeností se skautingem v průběhu let. Jedná se o ženu ve věku pětáosmdesáti let, která vstoupila do junáckého hnutí v roce 1945, tedy po druhé světové válce. Žije se svým manželem, který skautoval od roku 1931, jejich manželství se nese v duchu skautských hodnot.

Vzpomínají na skauting v průběhu let. Tak to bylo od toho 31. tak to bylo až do roku 1939, kdy ty němečtí okupanti skauting Protektorátu Čechy a Morava zakázali. No a po válce byl znovu vobnovenej a činnost skautů se uskutečňovala jako celoročně v plným rozsahu. No a vrcholila vždycky na letních táborech. A jako poslední tábor litomyšlskejch skautů proběh na Slovensku a to bylo v roce 1949. Kdy, jak už sem říkala, byl skauting znovu zakázanej. No a pak v roce 1968 v době nesmyslných pokusů o vytvoření socialismu s lidskou tváří v Československu byl skauting znovu vobnovenej žejo, ale už roku 1969 byl zase zakázanej. A takhle to zůstalo až do sametový revoluce, teda do toho roku 1989, kdy zase mohli skauti v celým tom někdejším Československu svoji činnost opět vobnovit žejo tak.

V tom 46 už to dejchalo komunismem, to už to začínalo. Protože lidi volili komunisty. My jsme teda nikdy je nevolili, ne. Ale vona spousta lidí si myslela, proti nacismu, že zas ten komunismus protože žejo... protože Rusové byli zase viš jak... A nikdo si nespojil, že ten stalinismus je totěž, co byl Hitler. To si nikdo tehdá, nebo aspoň většina neuvědomila. Protože si vzpomeň, co význačnejch lidí mýho věku se přizná, že byli komunistama..po 45... my teda nikdy ne... herci, spisovatelé.. No a to už to začínalo v tom pětáctyřicátým, jenže to já jsem tak nevnímala. V patnácti letech to tak nevnímáš, že jo... když to jde dozadu... takže já se ti myslím, náky todle to dění, to šlo mimo.. vono se i jako říkalo, že jsme naprosto .. že je to pro všechny.. to je třeba jask říkala s tou vírou, že jo prostě.. ať ses žid nebo katolík, nebo mohamedán, tak ses skaut a nikdo se nestará co seš.. tak v tomhle tom smyslu, zrovna tak v politickým.

Na tábory se mohlo jezdit do roku 1949. Po obnovení v roce 1968 se uskutečnil další tábor. *V roce 49 byl poslední tábor na Slovensku ve Svatém Mikuláši, Liptovský Mikuláš, je vesnice Liptovský sv. Ján. A u toho sv. Jána byl ten tábor. A dokonce jsme tam nechali podsady víš... jsou tam asi dodnes (smích). Zase to obnovili v roce 68, to jsme se teda ještě zúčastnili, byla jsem vařit na táboře ve Vranicích. Ale v 69 už to zase zakázali jo.*

Skauti však zůstávali v povědomí lidí i nadále. *My jsme byli dost v povědomí lidí a tak vím, že třeba potom v roce 49 jeden náš bráška v devatenácti letech umřel na leukémii. A bylo to dejme tomu v roce 51, no těch nejhorších letech. A my jsme mu samozřejmě šli na pohřeb A zrovna to se ještě chodilo, víš. No voni byli ještě husiti, takže tam byla taková obřadní síň, za tím husitským kostelem a šlo se průvodem na hřbitov. A ta pohřební služba ten průvod organizovala, jak kdo má jít. A tak vím, že ten člověk z toho říkal, tak a teď půjdou skauti, vy půjdete tady. A to už bylo dávno po zrušení. A vím, že zas von teda říkal a teď půjdou ty skauti, protože my jsme v povědomí lidí pořád asi vstávali.*

3. 8. 1945 skládala pamětnice skautský slib na táboře v Chudobíně. Bylo jí tehdy patnáct let a díky cenným zápiskům v denících, které si pečlivě pamětnice psala, jsem mohla zjistit, co to pro ni znamenalo. *Málokterý skaut, myslím opravdový skaut, který sliboval, by dovedl zradit svoji vlast. Na dnešní večer nikdy nezapomenu, i kdybych byla ještě sto let živa. Takový okamžik se člověku vryje nesmazatelně do duše.*

A také tehdejší přesné znění slibu.

*Slibuji na svou čest
jak dovedu nejlépe
milovat svou republiku Československou
a sloužit jí věrně v každé době
plnit povinnosti vlastní a zachovávat zákony skautské
duší i tělem být hotova pomáhat bližním.*

Z deníku z tábora v Chudobíně. *Jsmo už 4. den na táboře, je to zde báječné, úplně všechno. Kraj, záby i jídlo. To se tady nasmějeme za den, co jsme se nenasmáli doma ani za týden. Kdybych měla zapisovat ty řeči, tu nevím kterou zábavu, vystačilo by mě to nevím jak. Jmenuji se teď (přezdívka), zlobila jsem se moc, ale nebylo to nic platné. Včera jsme měli první hlídku, klidnou, po jedné, po hodině dvaceti. Dále pamětnice vzpomíná na humornou příhodu spojenou s „kolaudací“ nové latríny. Seřadili jsme se do zástupu a odešli s Janou, to byla naše skautská vedoucí, na oslavu nové latríny, kde nás očekávaly její tvůrkyně. Tam*

byla pronesena krátká řeč, nějaká oslavná asi, poté Jana přestříhla špagát, posadila se na prkýnko a tím byl provoz zahájen. No vidíš, přesně jsme dělali to co vy, blbosti...

Co se týče duchovních hodnot, tak je vedoucí k pravdomluvnosti moc nevedla. Doba však nebyla tak vulgární, snažili se žít podle skautského desatera. *Každopádně nebyla doba tak vulgární, jako je teď. Byly slova, který se netiskly, byly slova, který se neřikaly v rádiu. Tak já jsem chodila do gymnázia, maturovala jsem v roce 49, a aby kluci před náma řekli třeba prdel nebo něco, tak to vůbec neexistovalo. Tak co se skautingu teje, tak bys mohla zmínit, že bylo naprostou samozřejmostí nepoužívat vulgární slova, samozřejmě že jo nehádat se, aby se snažili žít podle skautského desatera, že jo...*

Skauti měli pochopitelně velký vztah k přírodě, konali prospěšné práce. *Když se dělali tři orlí pera, tak jsme my, holky, nemusely bejt celej den v lese. My jsme měly udělat nějakou veřejně prospěšnou věc jo, že... nebylo vhodný, aby bylo samo děvče někde v lese. Já jsem s Věrkou jsme d'ály, že jsme vpravily lávku u nás u řeky. Prostě ňákou takovou pro něco prospěšnou... Vztah k přírodě, tak to vyplývá z celý tý skautský myšlenky. Nejenom co se teje mravní výchovy, žejo... tak zrovna tak tady do toho spadá i ten vztah k přírodě. Nemůžeš bejt skaut a házet vodpadky žejo...Protože já dodnes nevyhodim papír v lese pochopitelně. Tydle ty věci do sebe člověk vsaje a zvostalo mu to i do dospělosti žejo.*

A že jsme si dokázaly i vydělávat. My jsme šily taková kytičky, který se na 1. máje nebo na svátek matek jako prodávaly na bazaru.

Náplň skautování se podle pamětnice nezměnila, i tenkrát byly odborky, slib, družinky, pořádaly se výlety, tábory. Podle respondentky celá myšlenková podstata zůstala v průběhu let stejná. *Můžeš tam napsat, že prakticky se jako nic moc nezměnilo. Ta náplň byla tehdy jako nyní, pokavad' já vim, já teď nevím, jak to je. Ale dejme tomu, jistě máte jiný pomůcky, ale vostaly vodborky žejo byly, todle všecko bylo, slib byl, jako to máte u vás, rozumíš. Todlecto vostalo všecko stejný. Družiny se scházely jednou tejdně, že tak jednou za měsíc jsme měli vejlet, že jsme každej rok jezdili na tábory, až do toho roku 49 žejo. Jinak vono víš, těžko se todlecto říká, víš vono v podstatě to zůstalo stejný, jistě že máte teďka trochu jiný náplně žejo, nebyly počítače, nebylo nic takovýho... ale celá ta myšlenka a toto vlastně vostalo stejný.*

Jako oldskauti⁶ jezdívali pracovat na skautskou chatu na Posekanec. *No a taky jsme jezdívali pomáhat na to, na... Na Posekanec jsme tam chodili pomáhat, když bylo potřeba, i třeba uklízet a tak, když bylo něco potřeba jako oldskauti. A pár těch schůzek jsme mívali i tam, že jsme tam jeli třeba ráno, někdy autama, někdy autobusem. A zase pak třeba večer žejo, my jsme tam myli nádobí a vokna třeba a takovýhle věci, než se to všechno zaběhlo.*

Z rozhovoru vyplynulo, že skauting pro dotazovanou skautku hodně znamená, měl v jejím životě obrovský vliv. Již v mládí zde našla kamarády, s kterými se dodnes schází. *To naše skautování mladý, bylo základem pro celoživotní přátelství. My pořád ještě co se scházíme, my, jako ta stará parta, už to teda umřelo taky. Takže jak se říká - skautem jednou, skautem vždycky, tak vopravdu tohleto přetrvává. Jako oldskauti jsme se scházeli nejmiň jednou za měsíc a většinou tak, že jsme chodili na nějaký vejlety. Třeba celodenní, nebo polodenní, někde sme se pak stavili na kafe nebo na pivo žejo, už jsme byli samozřejmě dospělí, takže to trvalo. A že to prakticky přetrvává dodnes, v omezené míře. Ted' máme další schůzku, my zachováváme Světový den skautů, 24. dubna, žejo, na sv. Jiří. Že chodíme na hřbitov a že zapalujeme svíčky u všech bejvalejch skautů. A že poslední dva roky už nechodíme po hřbitově, páč jsou je víc skautů na hřbitově než venku. Takže chodíme po hřbitově a tentokrát to děláme tak, že máme seznam oldskautů, žejo. A kolik jich tam je, tak tolik svíček zapálíme ke kříži. A pak jdeme domů a někde si sednem, buď u nás, nebo asi zase u nás.*

Na otázku, co pro paní respondentku znamená být skautkou, odpovídá: *To je dost taková otázka, která je těžká. A zřejmě to znamenalo dost, když jsme u toho zůstali. Není to přechodná věc, pokud' to bereš... Myslim si, jako v tom takovým velkým tom, že skauti taky nebyli komunisti potom, viš. Že prostě pořád to v nás přetrvávalo, že prostě ta ideologie se nesnáší s tou komunistickou. Protože u těch komunistů, ta jejich materialistická ta... to prostě se nesnášelo s tou ideou tou jako nakonec i dobra žejo... Máme dělat každej den dobrej skutek no... No ale vidíš to, že to prakticky vstává stejný, žejo... Ta myšlenka je pořád stejná...*

5.7 Shrnutí rozhovoru

Pamětnice vzpomíná na dobu, kdy byla v oddíle aktivní. Na skautskou činnost i na období, kdy bylo skautování několikrát zakázáno. Vzpomínky ze skautských táborů jí živě utkvěly v paměti, z mnohých má také podrobné zápisky a řadu fotografií. Společně se svými

⁶ Oldskaut = stále aktivní skaut ve skautské organizaci, kterému je cca více než 25 let

bratry a sestrami se snažili žít podle skautského desatera, měli velmi kladný vztah k přírodě, konali prospěšné práce. Mravní výchova i pozitivní postoj k přírodě je ruku v ruce spjat se skautováním. Podle rozhovoru celá myšlenka junáctví zůstala v podstatě stejná. Skauting pro pamětníci velmi mnoho znamenal. Jak sama uvádí, není to přechodná záležitost, naučila se zde spoustu věcí a poznala přátele na celý život.

5.8 Shrnutí průzkumu

Výsledek průzkumu budu interpretovat na třech skautských principech, neboť je vnímám jako zásadní. Jsou v nich obsaženy i skautské zákony, slib, celá podstata skautingu. V období po roce 1945 byl *princip povinnost k Bohu* vnímán tak, že věřící skaut má mít náboženské vědomosti, znát působení salesiána Dona Bosca, pomáhat ostatním se složením liliového kříže. Měl by prožívat víru aktivním způsobem - tzn. účastnit se náboženství, duchovních cvičení, číst z Bible, chodit ke svatému přijímání, přijmout svátost biřmování, zapojovat se do aktivit organizovaných Katolickou charitou.

Ohledně *principu povinnosti k sobě* jsou junáci nabádáni, aby na sobě pracovali, konkrétně jim jsou opakovaně nabízeny výzvy, které je trénují k překonávání sebe samých. Velký důraz se proto klade na cvičení vůle. Dále se apeluje na to, aby jednali podle pravdy. Konkrétně aby nevěřili pomluvám a nešířili je, žili bez přetvářky, aby jejich slovo mělo opravdovou váhu, byli spravedliví, dokázali bližním pomáhat sami od sebe, přemýšleli nad otázkami věrnosti. Mnohokrát se v i časopisech objevily otázky, které sloužily jako zamyšlení nad sebou samým. Junáci je mají sami pro sebe ohodnotit a stát se svými soudci. Patří sem také umět si poradit za všech okolností.

Princip povinnost k bližním. Z hesla *vykonat alespoň jeden dobrý skutek denně* se stane hotový závod. Dále skauti připravují pro své bratry, kteří pomáhají obnovit Československou republiku, podmínky ke skautování i zde. Žádoucí je prospěšnost všem lidem bez rozdílu. Být svým jednáním příkladem pro ostatní, chodit s otevřenýma očima a podle potřeby nabízet svou pomoc. Junáci mají mít rádi všechny lidi a také svou vlast. V neposlední řadě se má vztah skautů k přírodě projevat jejím poznáváním a chráněním. Již v roce 1946 se začínají vyskytovat příspěvky se socialistickou propagandou (to například pod hesly *věrnost národu a vlasti*), která se se skautstvím rozhodně neslučuje.

V druhém zkoumaném období, tedy po roce 1989, je *povinnost k Bohu* chápána ve smyslu zaobírat se víc než jen materiálními věcmi. Být odpovědný k něčemu (Někomu), co nás přesahuje.

Co se týká *povinnosti k sobě*, žádá se čestné jednání a práce na sobě. To znamená nebýt líný, sobecký, mít pevnou vůli, naučit se omluvě, nenechat se strhnout s proudem a umět se dívat srdcem. Pracovat na zdokonalení svého já, učit se např. pomocí výzvy novým věcem.

Povinnost k bližním znamená prokazovat lásku lidem kolem sebe a přírodě. V rámci odpovědnosti za budoucnost planety Země ukázat i ostatním, že skatům záleží na životním prostředí. Dále např. připravit program pro lidi s handicapem nebo uspořádat besedu s pamětníky. Také nebýt lhostejný k osudům trpících a podporovat organizace, které pomáhají potřebným. Je třeba šířit informace týkající se historických událostí (skautského odboje).

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zanalyzovat, jak byly naplňovány hodnoty skautingu a ideály Ernesta Thompsona Setona, Roberta Badena – Powella a Antonína Benjamina Svojsíka v letech, kdy bylo skautské hnutí po jeho zrušení opět obnoveno, tedy po druhé světové válce a Sametové revoluci.

V teoretické části jsem představila skautské hnutí, popsala jeho vznik, uvedla hlavní zakladatele, myšlenkové ideály, na kterých je hnutí založeno, a historii týkající se zmiňovaných období v českých zemích. Následně jsem za pomoci metody analýzy dokumentů hledala články v časopisech *Junák: týdeník junácké mládeže*, *Slovenský junák*, *Skautka*, *Činovník* a *Junák: časopis skautů a skautek* a snažila se zjistit, jak byla teorie naplňována v životech skautů v dané době.

Z průzkumu vyplynulo, že myšlenkové ideály zakladatelů jsou nadčasové a v průběhu let stále aktuální. V časopisech, které vyšly po roce 1945, jsou junáci často nabádáni, aby žili podle pravdy, plnili výzvy, které jim pomohou stát se lepšími lidmi, trénovali svoji vůli, byli připraveni pomáhat bližním, chovali se čestně. Také mají sami vyhledávat každou příležitost k vykonání dobrého skutku, být prospěšní, přistupovat ke všem lidem stejně bez rozdílu jejich původu a náboženského vyznání, milovat svou vlast, chránit přírodu a žít aktivní duchovní život. Po znovuoobnovení skautského hnutí, po roce 1989, se začaly vyskytovat články, zaměřující se rovněž na seberozvoj členů skautské organizace. Týkají se překonávání lenosti, učení se pevné vůli, omluvě a také vedou junáky k tomu, aby se dokázali na svět dívat především srdcem. Chovat by se měli tak, aby dávali ostatním příklad. Měli by se také zajímat se o světové problémy a pořádat akce na podporu životního prostředí, připravovat program pro handicapované, zajímat se o více než o materiální věci, mít odpovědnost k něčemu (Někomu) transcendentnímu.

Z rozhovoru, který jsem vedla s pamětnicí, bylo vidět, že žije skautingem po celý život a celým srdcem. V oddíle zažila mnoho krásných chvil, vytvořila si kladný vztah k přírodě, naučila se nežít pouze materialisticky. Poznala zde opravdové přátele, s kterými se schází dodnes.

Na závěr lze tedy říci, že ač se skauting napříč stoletím měnil, jeho podstata a hodnoty zůstaly stejné. Stále kráčí ve stopách svých zakladatelů, avšak reaguje na potřeby v souvislosti dané doby. Pokud bereme skautské myšlenky vážně, promítne se to na našem pohledu na svět. Každý den je třeba žít naplno a každý den je třeba *být připraven!*

Zdroje

Knižní zdroje

ANDERSON, H. Allen. *Náčelník: Ernest Thompson Seton a mizející Západ*. 1. vyd. Praha: Václav Vávra, 2012. 295 s. ISBN 978-80-904543-0-9.

BADEN - POWELL OF GILWELL *Scouting for boys*. The scout asociation, First Published, 1963. ISBN 0-85165-155-0.

BADEN - POWELL OF GILWELL, Robert Stephenson Smyth Baden - Powell. *Skauting pro chlapce*. 1. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2007. 300 s. ISBN 978-80-86825-21- 2.

BŘICHÁČEK, Václav. *Moji milí: úvahy starého skauta o současném světě, výchově, skautingu i jiném*. 1. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2008. Letokruhy. ISBN 978-80-86825-23-6.

BŘICHÁČEK, Václav. *Skautskou stezkou: základní příručka pro skauty a skautky*. Vyd. 1. Praha: Junák, 1998. 393 s. ISBN 80-86109-07-0.

Historie českého skautingu slovem a obrazem. Vyd. 1. Mladá Boleslav, 1990.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2.

HENDL, Jan. Zkoumání dokumentů. In *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2. Kapitola 4, s. 132.

JANKA, Otto. *Čas skautů*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 2009. 197 s. ISBN 978-80-7415-013-5.

LEŠANOVSKÝ, Karel. *Komunismus a skauti - komunisté: může snad někdy pro některé skauty neplatit první a desátý skautský zákon?*. Vyd. 1. Praha: Ekumenická lesní škola, 2014. 60 s. ISBN 978-80-260-7078-8.

NAVRÁTIL, Zdeněk. *Skautská spiritualita: zamyšlení nad citlivým článkem naší výchovy*. Vyd. 1. Praha: Ekumenická lesní škola, 2007. 48 s. ISBN 978-80-254-0763-9.

NOSEK - WINDY, Václav. *Cestou k pramenům: 100 let skautingu v obrazech*. 3., dopl. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2012. 31 s. ISBN 978-80-86825-73-1.

PLAJNER, Rudolf. *Zavátou junáckou stezkou: Úsvit českého junáctví*. Vydání 1. Historická komise ústřední rady Junáka, 1992. 288 s. ISBN 80-85209-25-X.

ŘEHÁK, Bohuslav. *Jak šel životem zakladatel čsl. Junáctva Ant.B.Svojsík*. Junácká edice v Praze, 1964.

SVOJSÍK, Antonín Benjamin. *Základy junáctví*. 3., nezm. vyd. Praha: Merkur, 1991. 724 s. ISBN 80-7032-001-X.

ŠANTORA, Roman et al. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. 1. vyd. Praha: Junák - TDC, 2012. 253 s. ISBN 978-80-86825-72-4.

ŠTOGROVÁ, Jarmila, ed. a ŠTOGR, Josef, ed. *Slibuji na svou čest: význam skautského slibu*. 1. vyd. Praha: Libri prohibiti, 2011. 169 s. ISBN 978-80-904778-3-4.

ZAJÍC, Jiří et al. *Myšlenkové základy skautingu*. 2., opr. a dopl. vyd. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, 2001. 85 s. Vůdcovská zkouška; sv. 1. ISBN 80-86109-73-9.

Časopisy:

Činovník: časopis pro junácké pracovníky, činovníky a vedoucí: orgán náčelnictva Junáka, ústředí junácké výchovy. Praha: Junák, 1946.

Junák: časopis skautů a skautek. Praha: Mladá fronta, 1990 - 1992.

Junák: týdeník junácké mládeže. Praha: Junák, ústřední skautské výchovy, 1946 - 1947.

Skautka: časopis pro světlušky a skautky. Praha: Junák, 1947.

Slovenský junák: mesačník ústredia skautskej výchovy. Bratislava: Junák, 1947.

Internetové odkazy:

Čekatelská zkouška - Corda [online]. 2006 [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.corda.cz/Pro%20Pepu/CZ.pdf>

Čtyři inspirace - Sondy do oddílové metodiky. Absolventské projekty ročníku 2012 [online]. Praha: Ekumenická lesní škola, 2013 online vydání [cit. 2016-19-02]. Dostupné z: http://els.skauting.cz/wp-content/uploads/2013/01/Ctyri_Inspirace_ELS2012.pdf

Junák - český skaut, z.s. stanovy spolku [online]. 2014 [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: http://www.skaut.cz/sites/default/files/stanovy_junaka_0.pdf

Scout docs - Fundamental Principles [online]. 1992. [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: http://scoutdocs.ca/Documents/Fundamental_Principles.php

Skauting [online]. 2016 [cit. 2015-12-05]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/>

Skauting - Projděte se 100letou historií skautingu [online]. 2016 [cit. 2016-20-02]. Dostupné z: <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu/historie>

Skauting - základní fakta o světovém skautingu [online]. 2003 [cit. 2016-27-01]. Dostupné z: <http://www.skaut.org/skauting.svet.php>